

DIARI DE SESSIONS

DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

X legislatura
Tercer període

Sèrie C - Número 188
16 de setembre de 2013

Comissió d'Estudi del Dret a Decidir

Presidència de la M. H. Sra. Núria de Gispert i Català

Sessió núm. 3

SUMARI

Compareixença

de Carles Viver i Pi-Sunyer, president del Consell Assessor per a la Transició Nacional, amb relació a l'informe núm. 1 del consell, La consulta sobre el futur polític de Catalunya (tram. 357-00378/10) p. 3

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

El DSPC reproduceix només les intervencions orals fetes durant la sessió. La resta de documentació que acompanya la intervenció es pot consultar a l'expedient de la comissió.

Transcripció i correcció: Mallol Traductors Associats · Imprès al Parlament
ISSN: 0213-7976 (general), 0213-7992 (sèrie C) · DL: B-3.468-1982 · www.parlament.cat

SESSIÓ NÚM. 3

La sessió s'obre a les cinc de la tarda i sis minuts. Presideix la presidenta del Parlament, la qual és assistida per la secretària general i el lletrat major.

Hi són presents els diputats Antoni Font Renom i Oriol Pujol i Ferrusola, pel G. P. de Convergència i Unió; Gemma Calvet i Barot i Marta Rovira i Vergés, pel G. P. d'Esquerra Republicana de Catalunya; Maurici Lucena i Betriu i Ferran Pedret i Santos, pel G. P. Socialista; Dolors Camats i Luis i Joan Mena Arca, pel G. P. d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa, i Quim Arrufat Ibáñez, pel G. Mixt.

Assisteix a aquesta sessió el president del Consell Assessor per a la Transició Nacional, Carles Viver i Pi-Sunyer.

ORDRE DEL DIA DE LA CONVOCATÒRIA

Punt únic: Compareixença de Carles Viver i Pi-Sunyer, president del Consell Assessor per a la Transició Nacional, davant la Comissió d'Estudi del Dret a Decidir, amb relació a l'informe núm. 1 del consell, La consulta sobre el futur polític de Catalunya (tram. 357-00378/10). Comissió d'Estudi del Dret a Decidir. Compareixença.

La presidenta del Parlament

Senyores diputades, senyors diputats, obrim la sessió de la Comissió d'Estudi del Dret a Decidir.

I, abans de començar, pregunto si algun grup vol comunicar alguna substitució per a aquesta comissió. (*Veus de fons.*) Sí, senyora Camats?

Dolors Camats i Luis

Gràcies, presidenta. El senyor Joan Mena substitueix el senyor Jaume Bosch.

La presidenta del Parlament

Senyor Pujol?

Oriol Pujol i Ferrusola

Sí, senyora presidenta. Jo substitueixo el portaveu de Convergència i Unió, el senyor Jordi Turull.

La presidenta del Parlament

Molt bé. (*Pausa.*) Ningú més...

Compareixença

de Carles Viver i Pi-Sunyer, president del Consell Assessor per a la Transició Nacional, amb relació a l'informe núm. 1 del consell, La consulta sobre el futur polític de Catalunya (tram. 357-00378/10)

Doncs, iniciem avui el primer torn de compareixences en aquesta comissió, que, tal com vam acordar en la passada reunió el dia 3 de setembre, en què es va aprovar la primera fase del pla de treball, vam acordar tots

que la primera compareixença fos la del senyor Carles Viver i Pi-Sunyer, president de l'Institut d'Estudis Autònoms i del Consell Assessor per a la Transició Nacional. I la voluntat que fos ell el primer compareixent és perquè ens pugui explicar, de la millor forma possible, l'informe número 1 del consell assessor, que porta com a títol: La consulta sobre el futur polític de Catalunya.

Aquest informe es va presentar el 25 de juliol als mitjans de comunicació. Em consta que en diferents mitjans ja s'ha explicat. Ho hem pogut llegir de diferents maneres, en format mediàtic i de mitjans o directament a través del document. Però crec que era bo que vostè pogués comparèixer per donar-nos la seva visió sobre el tema, i després per poder respondre a aquelles preguntes o aquells aclariments que els grups parlamentaris considerin.

Moltes gràcies per ser aquí –ja sé que no és la primera vegada, sinó que ha vingut altres vegades–, i gràcies per poder acompanyar-nos.

Jo, sense més preàmbuls, li passo la paraula. El senyor Viver i Pi-Sunyer parlarà durant uns quaranta minuts. Vam pactar el temps que ell considerava suficient per poder donar una explicació àmplia del tema, i després els grups podran preguntar-li. I hem pensat que la millor manera perquè ell també pugui respondre amb tranquil·litat és que, primer, faríem un torn de dos grups, ell respondria, continuariem amb els altres tres grups, i respondria. I si és necessària una segona ronda, doncs, la fem. Farem un descans de cinc minuts quan ell acaba la seva exposició.

Per tant, té la paraula.

El president del Consell Assessor per a la Transició Nacional (Carles Viver i Pi-Sunyer)

Gràcies, molt honorable presidenta del Parlament i d'aquesta comissió. Bona tarda a tothom. Jo, en primer lloc, voldria agrair la invitació a comparèixer davant d'aquesta important comissió del Parlament. Per a tot ciutadà de Catalunya és un honor, sempre, ser convocat a participar, ni que sigui modestament, en les tasques del Parlament, i molt especialment quan es tracta de tasques que tenen la transcendència històrica –jo crec que es pot dir així– de les tasques que té encomanades, precisament, aquesta comissió. Per tant, moltes gràcies per haver-me convidat.

Si vaig entendre bé l'encàrrec que se'm va fer, es tracta que presenti, com s'ha dit ara en uns quaranta o potser quaranta-cinc minuts, el contingut d'aquest primer informe que va fer el Consell Assessor per a la Transició Nacional, dedicat precisament a això, a la consulta sobre el futur polític de Catalunya; consulta que, sens dubte, constitueix una de les fites, jo ho diria, fonamentals de l'exercici d'això que en diem «el dret a decidir».

L'encàrrec no és fàcil de dur a terme, en primer lloc, i sobretot, per la dificultat que representa intentar fer una síntesi en quaranta minuts d'un document que és molt dens; un document que té més de dues-centes pàgines, i que, a més a més, és un document que està ple

de matisos i ple de frases adversatives. I, en conseqüència, fer un resum d'aquest tipus de document sempre porta el risc de perdre aquestes matisacions, que jo entenc que en aquest cas són absolutament necessàries. I encara més: es corre el risc de desvirtuar fins a cert punt el sentit profund de l'informe, que no consisteix tant a donar unes receptes, diríem, molt concretes, sinó que el que pretén, aquest informe, és simplement fornir d'una sèrie de judicis, diríem, més amplis, que expliquen una mica els avantatges i els inconvenients dels diferents escenaris en què es pot trobar la Generalitat de Catalunya després de la consulta; fornir aquesta informació a les instàncies polítiques, al Govern i també al Parlament, que són les que, en definitiva, hauran de prendre les decisions.

Per tant, jo no voldria de cap manera que aquest resum que haig de fer traís, jo diria, una mica l'esperit d'aquest informe, o traís la voluntat dels que el vam redactar, convertint-lo, o fent-li perdre el caràcter d'informe tècnic, d'informe obert, d'informe realment molt matissat, no?

I, dit això, bé, fent aquest resum, entrant ja en aquest resum dels aspectes més fonamentals, l'informe s'inicia amb dos capítols que podríem qualificar de dos capítols propedèutics o introductoris, però que són realment molt importants de cara a precisar les característiques de l'objecte que analitzem, de cara a precisar de què parlem realment quan parlem d'una consulta per decidir el futur de Catalunya. Es tracta de dos capítols en què s'analitzen dues premisses sense les quals..., si no es tenen clares, jo crec que no es pot analitzar bé aquest fenomen políticament, però tampoc es pot analitzar bé aquest fenomen des del punt de vista jurídic.

Un primer capítol analitza el suport popular de la celebració de la consulta. L'altre analitza els arguments que legitimen, des de la perspectiva històrica i des de la perspectiva dels principis demoliberals, aquesta consulta. Pel que fa al suport a la consulta, aquí es constata, mitjançant l'anàlisi de les enquestes i dels resultats electorals, que més del 75 per cent dels catalans i catalanes –dels ciutadans de Catalunya amb dret a vot– donen suport a aquesta consulta. Actualment, ja sembla que s'està arribant al 80 per cent. I, a més a més, es tracta d'un suport que té un grau altíssim de transversalitat –de transversalitat territorial, però també de transversalitat social. Avui, jo crec que en termes comparats hi ha molt pocs fenòmens que es puguin, diríem, comparar amb aquest fenomen –al món i, per descomptat, a Europa– que tinguin aquest suport popular que té el de la consulta. I, com dic, per això s'ha de tenir molt en compte a l'hora de fer les anàlisis polítiques, però també, fins i tot, les anàlisis jurídiques.

I el segon capítol el que fa és mostrar que aquesta és una qüestió que ve de lluny, que no és fruit, únicament, d'una conjuntura econòmica adversa i recent, que neix el 2008 –això ve de molt més lluny–, que té arrels molt profundes i que respon, a més a més, als principis més fonamentals de les democràcies lliberals. Aquestes són les dues premisses de què parteix aquest informe, que jo crec que són dues premisses, com dic, obligades a l'hora d'analitzar la consulta, que es reivindica de forma massiva, majoritàriament, des de Catalunya.

A partir d'aquestes premisses, el que fem en aquest informe és analitzar sis grans problemes que, al nostre entendre, planteja la realització d'aquesta consulta. El primer gran tema serien les estratègies jurídiques o, si es vol, les estratègies juridicopolítiques que cal emprar per tal de poder convocar una consulta legal, d'acord, de moment, d'entrada, amb el dret intern.

L'informe parteix de la premissa que s'ha d'intentar fer la consulta per la via legal, respectant l'estat de dret i cercant l'acord amb l'Estat. Aquesta és la premissa de què parteix l'informe. I això és així també perquè ho ha decidit el Parlament de Catalunya en les tres resolucions que ha pres sobre aquesta qüestió al llarg de l'any 2013, en les quals es diu, precisament, que això s'ha de fer respectant la legalitat i buscant l'acord amb l'Estat. Com veurem immediatament, l'informe no defuig el problema que es planteja en el supòsit que això no es pugui fer així. Aborda aquest tema, però parteix de la base que hem d'intentar, de totes totes, anar per la via legal i buscant l'acord amb l'Estat.

I això és així, a banda de perquè el Parlament així ens ho imposa, per tres motius fonamentals. Un primer motiu, si vostès ho volen, de fons: pel valor intrínsec que té l'estat de dret. L'estat de dret, el principi de legalitat, no és qualsevol cosa. Sotmetre els poders públics al dret, a un dret que consagra drets i llibertats individuals i col·lectius, drets de participació, drets socials, no és qualsevol cosa. És fruit d'una lluita llarguíssima, fruit d'una lluita inacabada i possiblement inacabable, i que no es pot menystenir, no es pot deixar de banda, no?

Però, juntament amb aquesta raó de fons, del valor que té tot estat de dret, hi han també altres raons. Dues raons, si volen vostès, més conjunturals, però realment també molt importants. En primer lloc, els requeriments de la comunitat internacional –requeriments de la comunitat internacional. Em refereixo als estats que formen aquesta comunitat internacional i també als tribunals, especialment al Tribunal Internacional de Justícia. Certament, aquesta comunitat internacional, els estats i el tribunal, està flexibilitzant, últimament, les seves exigències amb relació als reconeixements de nous estats. Això s'està flexibilitzant d'alguna manera. Però, si vostès s'hi fixen, sempre estan posant èmfasi en el fet que això s'ha de fer per les vies legals i buscant acords amb els estats matriu. Aquesta és una de les primeres idees que sempre posa la comunitat internacional. Una consulta legal i acordada té més força persuasiva, de cara a la comunitat internacional, que no pas una consulta alegal. I, per tant, això s'ha de tenir molt en compte.

I un segon argument, no solament de cara a la comunitat internacional, també de cara, diríem, des del punt de vista intern, als ciutadans de Catalunya; de cara als ciutadans de Catalunya és important demostrar que això s'ha fet o s'ha intentat fer a través de les vies legals i buscant l'acord amb l'Estat. Ho he dit abans: el suport a aquesta reivindicació és massiu, és amplíssim a Catalunya, però és evident, també, que encara hi han sectors socials que estan dubtant de sumar-se o no a aquest procés de la consulta. I jo crec que és indubtable que, si això es fa per la via legal o s'intenta fer per

la via legal i es pot demostrar que això s'ha fet així, una part d'aquests sectors que encara no s'han sumat a aquest procés és possible que s'hi sumin. I això no és qualsevol cosa tampoc. Jo crec que ens hem de desenganyar. El percentatge del nombre de persones favorables a aquest procés és la dada absolutament decisiva en aquesta qüestió. Si tenim a darrere d'aquest procés un percentatge realment molt important, això és difícil que es pugui aturar, no?

És cert que aquest és un problema essencialment polític i que aquí la legalitat, aquí el dret té un paper, si vostès volen dir-ho així, secundari. Però no es pot separar de manera radical el que és l'àmbit polític de l'àmbit jurídic. No es poden separar, perquè no seguir les vies jurídiques pot tenir costos polítics molt importants, no? I al revés també és cert. Arriba un punt en aquests processos en què, si el dret no és capaç de canalitzar-los, el que passa és que aquest procés se salta les normes jurídiques i l'ordenament jurídic. I, per tant, també s'ha de tenir en compte. Però la idea fonamental que jo volia transmetre aquí és que no seguir les vies legals evidentment pot tenir aquests costos polítics.

L'informe parteix, per tant, d'aquest principi, d'intentar seguir les vies legals. I, per tant, lògicament, la primera pregunta que es formula és: existeixen en el nostre ordenament aquestes vies legals o no existeixen? Perquè si no existeixen no cal insistir-hi massa, no? I l'informe respon a aquesta pregunta afirmativament. Ho fa, però, a base de remetre's a l'informe que va fer prèviament l'Institut d'Estudis Autònoms, que és un informe en què l'institut deia que hi havien cinc vies legals del nostre ordenament per tal que si hi havia voluntat política es poguessin seguir i es pogués convocar una consulta d'acord amb la legalitat.

És evident que totes aquestes vies plantegen alguns problemes jurídics. N'hi han unes que plantegen més problemes jurídics que d'altres. Però cap d'aquests problemes jurídics són, jo ho entenc, jurídicament insuperables –cap d'ells, eh? Jo, per exemple, crec que no és insuperable, per exemple, l'argument aquest que veig que ara s'està fent servir molt darrerament, amb gran profusió, seguint una mica la sentència del Tribunal Constitucional relativa al Pla Ibarretxe, la 103 del 2009. Un raonament que, al meu parer, està mancat de lògica jurídica precisa, eh? Perquè, si vostès s'hi fixen, aquest raonament diu: «Atès que la implementació d'una de les possibles conseqüències d'aquesta pregunta pot portar al fet que necessitem una reforma de la Constitució i això implica o interessa a tots els ciutadans espanyols, en conseqüència no es pot preguntar als ciutadans d'una comunitat autònoma, prèviament a tot aquest procés de reforma constitucional, si estan d'acord o no a canviar el seu estatus.»

Això, des del punt de vista de la lògica jurídica, no s'aguanta massa, no? Perquè les premisses són correctes; és evident que la secessió no està prevista en la nostra Constitució, és evident que si una comunitat autònoma vol crear un estat nou o un estat independent, això s'ha de produir jurídicament reformant la Constitució –això és així–, i això és evident que interessa a tots els ciutadans. Però d'aquest fet no es dedueix, lògicament, com a lògicament necessari, que llavors no es

pugui preguntar a una comunitat autònoma, abans de començar aquest procés, si hi estan d'acord o no. Per tant, això..., que ara és el que se'ns està venent, no?, de dir: «És que això no es pot fer perquè hi estan implicats tots els espanyols i necessitaria una reforma.» Jurídicament això és així, però la conseqüència no pot ser, ho entenc jo..., no és jurídicament lògica, la conseqüència que es dedueix de tot això.

Bé. Sens perjudici que això ho puguem analitzar amb més profunditat, si vostès volen, després, el que succeix és que jo deixaria la part de l'anàlisi de la viabilitat jurídica d'aquestes cinc vies –ho deixaria– per a aquesta segona fase, si vostès volen comentar-ho. Perquè aquest és un tema que ja vaig analitzar el mes de juny quan vaig presentar l'informe de l'Institut d'Estudis Autònoms sobre aquesta qüestió a la Comissió d'Afers Institucionals. I, per tant, jo ho deixaria aquí perquè, entre altres coses, a més a més, com dic, això no ho analitza l'informe que estic presentant, no ho analitza a fons, perquè no entra en aquest debat, sinó que fa un pas més –fa un pas més– i diu: «Bé, hi han aquestes cinc vies. Jo faig cas del que ha dit l'Institut d'Estudis Autònoms, i el següent pas és», –diu– «bé, quines són les estratègies» –com deia abans– «jurídiques, o juridicopolítiques, per poder aplicar aquestes vies.» I, concretament, es planteja la qüestió de quantes i quines d'aquestes cinc vies s'haurien d'utilitzar i per quin ordre caldria fer-ho.

Per respondre a aquestes qüestions i, en definitiva, per ajudar a dissenyar l'estratègia, el que fa aquest informe és veure quins són els objectius que cal assolir –per dissenyar una estratègia has de saber on vols arribar. I els objectius que aquest informe diu que cal assolir en aquest àmbit són: en primer lloc –el primer objectiu, el que acabo d'esmentar–, aconseguir fer una consulta legal i d'acord, acordada, amb l'Estat. Segon objectiu: si això no és possible, que quedi clar, com a mínim, de forma incontrovertible, de manera fefaent davant de la comunitat internacional i davant, també, dels ciutadans de Catalunya, que s'ha intentat per tots els mitjans –que s'ha intentat per tots els mitjans– arribar a aquest acord i fer la consulta legal. Tercer objectiu: que, si l'Estat s'oposa a fer aquesta consulta per les vies legals, quedi clar que això és per motius polítics, no per motius jurídics, no per motius d'inconstitucionalitat. Això hauríem de fer que quedés clar. I el tercer punt és aconseguir fer això sense que el procés s'allargui artificiosament, i si pot ser utilitzant algunes de les vies que permeten més protagonisme a la Generalitat i al conjunt, diríem, del poble i dels actors socials i polítics de Catalunya.

I plantejada la qüestió en aquests termes, assenyalats els objectius, diríem: «Bé. I ara com hi arribem, a aquests objectius?» Aquí l'informe sosté que, després de les negociacions discretes que sens dubte han de fer, i sembla que han fet i estan fent, la Generalitat i l'Estat, sigui quina sigui la posició que adopti l'Estat respecte d'aquesta qüestió, fins i tot si l'Estat nega la possibilitat de seguir aquestes vies legals, la Generalitat hauria de formalitzar jurídicament, d'una manera pública i solemne –hauria de formalitzar, dic–, bé la petició que l'Estat espanyol convoqui un referèndum per la via del 92, que l'Estat espanyol delegui la

competència per convocar referèndums per la via del 150.2, bé que autoritzi els referèndums de la llei catalana de referèndums, la 4/2010, o bé –quarta via– que formalitzi la convocatòria d'una consulta per la via de les consultes previstes en el 122 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, a través d'aquest projecte de llei que s'està elaborant al Parlament de Catalunya. Per tant, hauria d'iniciar formalment aquest procés, instant els procediments jurídics previstos per convocar un referèndum –pel 92, delegar..., etcètera, per aquestes quatre vies–; cal que això ho formalitzi.

Pel que fa a quantes vies cal utilitzar, l'informe, en el moment en què es va redactar, deia: «Més d'una i, per descomptat, menys de cinc» –més d'una via, però, per descomptat, menys de cinc. Més d'una, deia. Per què? Per tal d'aconseguir l'objectiu que dèiem abans, de fer palesa de forma incontrovertible davant de la comunitat internacional que això s'ha intentat –que s'ha intentat– de forma repetida, no? I menys de cinc per no allargar, evidentment, aquest procés, que no es pot eternitzar.

Naturalment, això és una decisió política, en el sentit més estricte del terme, més que no pas jurídica, no? I, per tant, la decisió política final, en la pràctica, dependrà de molts factors; alguns factors sobrevinguts, alguns factors que no va poder tenir en compte el Consell Assessor per a la Transició Nacional en el moment en què va fer aquest informe. Per exemple, haurà de tenir en compte, qui hagi de prendre aquesta decisió política, fenòmens tan recents com la carta del president Rajoy donant resposta a la carta del president Mas, que va tenir lloc el dissabte passat. Aquí les instàncies polítiques hauran de valorar si aquesta carta ja és suficient per fer el que en podríem dir –i suposo que no es pot dir en català– la «febaència», diríem, internacional i interna que l'Estat ha tancat aquestes portes i, per tant, no cal provar més d'una via. Una via s'ha de formalitzar jurídicament. Aquí, per tant, s'haurà de valorar això: s'haurà de valorar si realment aquesta carta, amb tota la seva ambigüitat –perquè realment està carregada d'ambigüitat–, és una carta que nosaltres podem mostrar a davant de la comunitat internacional per dir: «Miri, ja no cal que intentem més vies perquè ens ho ha tancat.» És complicada, la decisió; és complicada perquè, ho repeteixo, és prou ambigua perquè alguns estats ens diguin: «Miri, provi-ho vostè una altra vegada, perquè aquesta carta no acaba de tancar totes les vies.» Però, en fi, aquesta és una qüestió que l'informe no analitza perquè no podia analitzar. I, per tant, jo no vull entrar-hi més.

Pel que fa a la pregunta de quina o quines són les vies que caldria emprar, si se n'utilitza una o més d'una, aquí l'informe diu: «Miri, s'hauria d'emprar una via» –això que diem– «de la legislació catalana» –una de les dues: bé el referèndum, bé la consulta no referendària– «i una via, si se n'utilitzen dues, de la legislació estatal.» La de l'article 92, el referèndum del 92, o bé demanar la delegació del 150.2, sense descartar la possibilitat de demanar una reforma de la Constitució –sense descartar aquesta última.

I, amb relació a l'ordre, quina s'ha de fer primer? L'informe aquí el que diu –això, si es vol, és una mica

teòric; més teòric que la resta, que és bastant pràctic–: «Des del punt de vista teòric és evident que hem d'utilitzar primer les vies catalanes.» Per què? Perquè són les que hem establert nosaltres, i, per tant, ens hem de creure que són les que... Per tant el referèndum de la Llei 4/2010 o bé la via no referendària. I, a més a més, perquè des del punt de vista de la lògica jurídica, si primer li demanem a l'Estat que ens convoqui un referèndum, o que ens delegui, i ens diu: «No, jo no tinc competència per fer-ho», després serà molt difícil que nosaltres diguem: «Bé. L'Estat no té competències, però la Generalitat sí», i, per tant, després de negar-nos-ho l'Estat, nosaltres ho puguem convocar. Per tant, sembla que seria més lògic, malgrat que aquí això és discutible, primer intentar una de les vies catalanes, i després, si falla, i en el supòsit que se n'hagin d'intentar dues, llavors anar a la via de l'Estat.

I amb la previsió que l'Estat es negui a convocar, a delegar o a autoritzar i, a més a més, impugni la llei o la convocatòria per la via no referendària, es podria valorar, com jo deia abans, la possibilitat de proposar una reforma de la Constitució espanyola per tal que s'integrin a la Constitució espanyola, es prevegin aquests tipus de referèndums.

Això s'ha de mesurar. La decisió política... Totes aquestes són molt complicades de prendre, eh? Jo prefereixo estar fent de tècnic que no pas a la pell dels polítics en aquest cas. Són difícils de prendre, però si s'anés a proposar la reforma de la Constitució, això està claríssim davant de la comunitat internacional, que això no és per motius jurídics, sinó per motius purament polítics, perquè les reformes de la Constitució no poden ser titllades mai d'«inconstitucionals».

El problema que podríem tenir aquí és que això podria allargar molt el procediment, en teoria. Però jo crec que això és més teòric que pràctic. Jo crec que a la pràctica, per tal de fer, diríem, una reforma constitucional, o bé el Parlament presenta una proposició de llei, que s'ha de prendre en consideració, per tant, immediatament, o bé és el Govern el que demana al Govern estatal que presenti ell un projecte de llei. En els dos casos, la resposta que podríem tenir de l'Estat espanyol podria ser ràpida. Jo no tinc cap dubte que la resposta seria negativa, perquè ja s'ha avançat, aquesta resposta. Per tant, podria ser relativament ràpida, i claríssimament que no és per motius polítics. En fi, el tema, com vostès poden veure, és complicat, des del punt de vista de la decisió política, no?

Naturalment, subsisteix la pregunta de què passa si l'Estat impedeix per tots els mitjans que puguem fer una consulta legal per les vies existents en el dret intern. Això s'ho pregunta també l'informe. I el capítol següent –que a mi em sembla que és el quart– el que intenta veure..., és a dir, si no hi han vies internes, ¿hi han vies en l'ordenament europeu o en l'ordenament internacional per poder fer una consulta d'aquest tipus? I la resposta a aquesta pregunta és «no» –és matisada, com tot en aquest informe–; d'entrada és «no», no tenim uns procediments. Seria molt estrany que en l'ordenament internacional europeu hi hagués una consulta d'aquest tipus; no hi és. El que passa és que sí que hi ha en aquests ordenaments una sèrie de principis que

són molt importants. Hi ha el principi d'autodeterminació, hi ha el principi de protecció de minories, incloent les minories nacionals, i hi ha, sobretot, també, el principi democràtic.

Llavors, aquests principis no estableixen drets justificables, en el sentit que són drets que la Generalitat pogués portar amb garanties d'èxit davant d'un tribunal de justícia al·legant, per exemple, el principi democràtic, que un tribunal internacional pogués obligar l'Estat a convocar una consulta; això no hi és. Però tampoc es pot dir que aquests principis no tinguin cap mena d'efecte jurídic. En tenen –en tenen–, i això s'analitza en l'informe. En tenen respecte a la consulta perquè és obligat interpretar les normes que regulen aquests processos –el 92, el 150.2, la nostra llei de referèndums, etcètera– de la manera que afavoreixin més la participació dels ciutadans, respectant, ho repeteixo, l'estat de dret, però aplicant aquest criteri interpretatiu.

Per tant, respecte a les consultes, això és important –és important– de cara –després ho veurem– a implementar els resultats. La consulta no és plenament..., aquests referèndums, plenament vinculants des del punt de vista jurídic estricte. Sí que ho és políticament, però no es pot dir que no tingui cap efecte jurídic ni cap vinculació jurídica. Obliga, com a mínim, l'Estat a assegurar-se en una taula i a negociar. Per tant, Déu n'hi do els efectes vinculants que tenen aquestes..., entenc jo; entenem, millor dit, perdó –l'informe, que tenen.

I, després, també són importants aquests principis des del punt de vista de les vies alternatives en el cas que fallin totes les vies legals a què després faré referència. Aquestes vies alternatives, que podrien ser, per exemple, les eleccions plebiscitàries o les declaracions unilaterals d'independència, en virtut d'aquests principis, se'ns està dient, per part dels tribunals internacionals, que no constitueixen il·lícits internacionals. Això tampoc és poca cosa.

Bé. Arribat a aquest punt l'informe, hem analitzat primer les vies internes, després les internacionals, i deixa l'informe aquí suspesa l'anàlisi de les vies alternatives si fallen aquestes dues, i comença a analitzar el tema dels elements que configuren la consulta. Per tant, analitzem la pregunta, la data, el cens, els problemes logístics, el quòrum o no que és necessari, majories qualificades o no, el tema de l'administració electoral, etcètera. Molt breument, perquè no tindrè temps d'allargar-m'hi massa, però faré unes pinzellades per situar les vies fonamentals.

Pel que fa a la pregunta, aquest és, també, un altre tema políticament molt complicat, com vostès saben, no? Aquí l'informe el que destaca és el primer requisit que s'exigeix internacionalment: el requisit de la claredat i neutralitat en la pregunta. Neutralitat –no cal que ho expliqui– vol dir que no s'afavoreixi a l'hora de fer la pregunta cap de les opcions possibles, i la claredat vol dir que el votant conegui perfectament quins són els resultats, les conseqüències del seu vot, les conseqüències pràctiques del seu vot.

Des d'aquesta perspectiva de la claredat i neutralitat –sobretot de la claredat–, s'analitzen dues qüestions fonamentals, pel que fa a la pregunta. Primer, si

la pregunta ha de contenir una sola alternativa, del tipus: «Vostè vol un estat independent o no?», o bé s'ha de fer o es pot fer una pregunta amb múltiples alternatives, donant al votant la possibilitat d'escollir entre diverses possibilitats. Des d'aquesta perspectiva de la claredat –únicament des de la perspectiva de la claredat–, el que diu l'informe és que és més clara la primera opció que no pas la segona opció. Però en l'informe també s'adverteix que si a l'hora de prendre aquesta decisió, el Govern, o el Parlament, ponderant altres elements que poden haver de ponderar, a més de la claredat, decidissin emprar una pregunta amb múltiples alternatives..., aquí el que adverteix el consell és que s'hauria de buscar una fórmula en què hi hagués una opció guanyadora, possiblement a través d'un sistema que valori les segones preferències, no?

I la segona variable –no menys complicada que aquesta– és la de si a la pregunta s'han d'establir el que en diem en l'informe «clàusules de salvaguarda de la constitucionalitat» de la pregunta i, per tant, de la constitucionalitat del procés; és a dir, clàusules que adverteixin que això es farà a través..., o respectant..., s'intentarà fer respectant l'ordenament jurídic vigent.

Aquí el que es diu és: u, en principi, això no és necessari jurídicament. Els poders públics no tenen per què –i això el Tribunal Constitucional ho ha dit moltes vegades– anar establint clàusules de salvaguarda dient: «Això ho farem d'acord amb la Constitució, ho farem d'acord amb l'ordenament jurídic.» Cal pressuposar que això és així. I, per tant, aquesta és la primera idea: no és jurídicament necessari.

Dos: la inclusió d'aquestes clàusules pot comportar una manca de claredat? Perquè pot comportar que el votant confongui o tingui en compte dos elements: l'objecte de la pregunta –que és l'objecte: «Vostè vol un estat independent, vol un estat propi o no»– amb el procediment de com aconseguir-ho –a través d'una reforma constitucional, a través de les vies legals, o no. Per tant, aquí es pot generar una confusió. Però en el mateix informe també es diu: «Malgrat això, els que han de prendre aquesta decisió poden, evidentment, tenir en compte altres elements, a banda d'aquests de la claredat, tenint en compte sobretot que els precedents que tenim són dolents.»

El precedent aquest que jo els deia de la sentència del Plan Ibarretxe està aquí. El Plan Ibarretxe el van tornar una mica indirectament i entre altres motius perquè no hi havien tampoc aquestes clàusules de salvaguarda, no? Per tant, aquí s'hauran de ponderar tots aquests elements complicats. Una fórmula seria no posar la pregunta, sinó amb un preàmbul a la pregunta, un preàmbul en què es digués: «Seguint els procediments legals, tal...» –i llavors ve la pregunta–, «vostè estaria d'acord...?» És una fórmula que clarifica una mica més la diferència entre les dues coses. Però, evidentment –evidentment–, continua sent una pregunta menys clara que si no s'hi posen clàusules de salvaguarda. Problema, per tant, a sobre la taula.

Un altre tema que abordem és el tema de la data de la pregunta: quan s'hauria de fer aquesta consulta. Aquí, evidentment, també, l'informe el que intenta és sobre-

tot –és una mica una pauta general d'aquest informe–, més que donar solucions, posar sobre la taula criteris per prendre la decisió. I aquí els criteris generals són: u, tenir en compte que hi han lapsos de temps en què no es poden fer referèndums. Per exemple, quan hi han convocades eleccions, tres mesos abans, tres mesos després. I ara, com vostès saben, tenim les europees, les locals i les estatals a les Corts Generals. Per tant, un dels criteris és aquest; un altre: no fer coincidir la data de la convocatòria de la consulta amb una data que tingui molt pes simbòlic, per allò de la neutralitat que ens exigeixen internacionalment; l'altre: tenir en compte els problemes que plantegen els dies feiners; l'altre: tenir en compte també el possible impacte de les eleccions escoceses, tant sobre el nombre de gent que podria anar a votar com l'orientació del vot –simplement tenir-ho en compte.

I, sobretot, clar, el gran criteri: tenir molt presents les exigències del que en podríem denominar «el binomi factibilitat/celeritat». És a dir, d'una banda, tenir en compte que s'ha de garantir que la consulta es fa bé, amb totes les garanties; que, a més a més, s'han explorat i es tenen en compte ja els escenaris que es podria trobar la Generalitat després de la consulta, qualsevol que fos la decisió que s'adoptés, i, a més a més, s'ha de poder explicar, amb tot el rigor, als votants, quines són les conseqüències del seu vot. Però, d'altra banda –això s'ha de fer i s'ha de fer bé–, s'ha de tenir en compte que aquest és un procés, com els deia abans, que no es pot eternitzar, que no es pot allargar més del que és absolutament necessari per fer-la possible, no?

I, en virtut d'aquestes premisses, s'arriba a la conclusió que la consulta es podria pensar que ja es pot convocar, doncs, a finals del mes d'agost, mes de setembre del 2014, tenint en compte l'Onze de Setembre, etcètera, aquestes coses que ja s'han dit, no?

Naturalment, estem parlant de la data en la qual la Generalitat de Catalunya hauria de demanar a l'Estat que convoqui o que autoritzi la consulta, o bé la data en què la Generalitat hauria de convocar ella les eleccions, bé en virtut d'una delegació prèvia o bé perquè decideix utilitzar com a primera via la via de la consulta no referendària. Per tant, això s'ha de tenir en compte quan estem parlant del 2014 en funció de quina de les vies emprem.

Naturalment, si utilitzem la via de la consulta no referendària, el 2014 és el moment en què intentarem fer la consulta. Però si l'Estat ens ho impedeix, llavors no es podrà fer la consulta per la via legal. I llavors es planteja el problema que jo deia abans. En aquest moment es planteja el problema de: fem un altre intent per fer-ho fefaent davant de la comunitat internacional o ja ens n'anem a les vies alternatives? A què després em referiré, si em queda temps perquè m'estic menjant –bé, no falta massa– el temps que se m'ha concedit, no? Per tant, aquesta seria una qüestió a tenir en compte, també.

En els altres tres supòsits, possiblement la negativa de l'Estat la tindríem abans, perquè li ho hauríem de demanar. Si volem que l'Estat ens convoqui el 2014, se li ha de demanar –si se segueixen les vies del 92,

del 150–, se li hauria de demanar amb anterioritat per fer-ho en aquesta data. I tindríem la resposta una mica abans, no?

Bé. Dit això..., per tant, les altres qüestions. Amb relació al cens, qui és el que ha de votar? Això està solucionat per les lleis. Pel que fa a les tres primeres vies, està solucionat per les lleis electorals. Pel que fa a la quarta via –la no referendària–, aquest és un dels problemes que s'ha de solucionar en la proposició de llei que s'està debatent en el Parlament.

Aquí nosaltres analitzem, en l'informe, també, una qüestió que ens preocupa, que és el vot dels catalans residents a l'estranger, la possibilitat d'utilitzar el vot electrònic, que sembla que és indispensable perquè puguin votar, malgrat que planteja problemes des del punt de vista..., pot plantejar alguns problemes, sobretot si hi ha una malevolència, per garantir la claredat, etcètera, no? S'ha de valorar, per tant, això.

La qüestió aquesta, també, que ha sortit molt, del quòrum mínim de participació, si s'ha d'establir un quòrum mínim de participació i unes majories qualificades per considerar que hi ha una opció que és guanyadora, no? Aquí, des del punt de vista jurídic, a la conclusió a què arribem, analitzant el que ha dit el Consell d'Europa, és que no és necessari jurídicament establir aquests topalls –no és necessari. Ells arriben a dir que fins i tot podria ser poc democràtic, etcètera. Una cosa és, però, el problema jurídic, i l'altra cosa és el problema polític. Des del punt de vista polític, evidentment, seria molt bo que arribéssim, diríem, a superar aquests quòrums mínims i aquestes majories qualificades.

Amb relació a l'administració electoral, es constata que no tenim ara una administració electoral específica, pròpiament dita. I, per tant, aquí es diu que s'haurà de valorar la conveniència d'establir una sindicatura electoral de Catalunya. És un altre tema que, evidentment, ha de preocupar els que han de prendre aquestes decisions.

Pel que fa al tema, també, de si cal reclamar observadors electorals internacionals, la conclusió a què s'arriba és que, evidentment, cal promoure la participació de visitants internacionals, com més millor, perquè ens segueixin aquesta consulta, per internacionalitzar aquesta consulta. Ara bé que no cal la presència d'observadors internacionals en sentit estricte, de missions internacionals que garanteixin i controlin, diríem, la transparència del procés. Creiem que Catalunya no cal que demostrí, després de trenta anys de fer eleccions democràtiques, aquesta transparència, no?

Finalment, respecte a aquest tema, pel que fa a la consulta, als elements que configuren la consulta, també s'aborda la qüestió del paper que pot jugar la Generalitat amb relació a les campanyes institucionals i amb relació a les campanyes informatives o de propaganda respecte de la consulta, que és un tema prou interessant. Aquí el que hem descobert és que la legislació espanyola és molt més restrictiva que la legislació internacional, i la legislació comparada, quant a aquest protagonisme, i que la legislació espanyola deixa algunes esletxes, en què, modificant algunes lleis catalanes, potser podria tenir la Generalitat un protago-

nisme superior al que ha tingut fins ara de cara a la convocatòria d'aquesta consulta. És un tema també important sobre el qual caldria reflexionar.

I, ja vaig acabant, el setè dels capítols o epígrafs d'aquest informe fa referència a les conseqüències jurídiques que podrien tenir el «no» i el «sí» a la consulta, segons el tipus de pregunta que es formuli. Aquí es posa de manifest que, sigui quin sigui el resultat d'aquesta consulta, fins i tot si l'opció majoritària és la d'un canvi radical en l'*statu quo*, per exemple, si la solució és la reivindicació d'un estat propi o d'un estat independent, que fins i tot això, el canvi aquest, no es produirà l'endemà de les eleccions, sinó que, després d'aquesta votació, comença un procés de negociació amb l'Estat; un procés de negociació amb l'Estat que ha de portar a implementar el resultat d'aquestes eleccions. Però cal tenir en compte aquest fet. I el que s'analitzen són els diversos escenaris de negociació i també el caràcter més o menys vinculant d'aquesta decisió.

Aquí entra en joc allò que els deia: en puritat jurídica no són vinculants, aquests referèndums. Però això no vol dir, per descomptat, que no vinculin políticament, però que no tinguin algun tipus, també, de vinculatòria jurídica. Per exemple, com diu el Tribunal Suprem del Canadà, que no obligui l'Estat a assegurar-se en una taula i a negociar amb Catalunya, ja amb una posició molt diferent per part de Catalunya, de la Generalitat de Catalunya, la implementació d'aquest resultat.

En tot cas, si no s'implementessin aquests resultats, evidentment, la qüestió ja deixa el món jurídic, per dir-ho així, i passa a ser un problema essencialment de tipus polític: com s'implementen uns resultats determinats, que l'Estat diu que no els fa cas.

I això és precisament el que s'analitza en el penúltim capítol d'aquest informe, ja més en general: què passa si les vies legals han quedat bloquejades o blocades. Aquí la qüestió fonamental és: com es pot resoldre? D'hipòtesis, n'hi han..., em sembla que en són cinc... –no les he comptades, però–, crec que són cinc grans estratègies que es poden seguir. Si et barren totes les vies, primera solució: aturar el procés –aturar el procés–, no continuar, perquè no hi ha hagut acord amb l'Estat i perquè no hi han vies legals. Segon: promoure mecanismes de mediació internacional. Tercer: convocar eleccions alegals –tipus, per entendre'ns, Arenys de Munt. Quart: anar directament a una declaració unilateral d'independència. I, cinquena fórmula: convocar unes eleccions que els partits converteixin en plebiscitàries. Aquests són, en hipòtesi, els cinc grans escenaris.

L'informe no contempla el primer; no contempla l'escenari d'aturar el procés. No ho contempla, primer, perquè parteix d'un concepte d'això que en diem «el dret a decidir» més ampli al de simplement demanar que l'Estat convoqui una consulta. Va més enllà i diu: «Si no ens la consulten, el dret a decidir comporta la possibilitat de continuar endavant i buscar altres mecanismes per conèixer la voluntat dels ciutadans.» Per tant, això no s'analitza.

Segona: mediació internacional, en alguna de les seves fórmules. Evidentment, això no es pot descartar d'en-

trada, però té problemes; aquesta fórmula té problemes. En principi, aquestes mediacions internacionals volen l'acord entre les dues parts –seria difícil d'assolir. I, per altra banda, hem estat veient que són processos molt llargs –molt llargs– en el temps, no? Per tant, aquí tindriem algun problema.

Tercera: eleccions alegals convocades bé pels poders públics, bé per entitats privades amb suport públic, com es va fer el 2009, si no ho recordo malament, no? Bé. Aquí, si es fessin amb totes les garanties ens permetrien conèixer, evidentment, la voluntat dels ciutadans de Catalunya. Però aquí el problema que es planteja és quina credibilitat internacional tindrien aquestes eleccions, no? I aquí possiblement la credibilitat seria relativament més baixa i, a més, també la participació dels ciutadans possiblement seria més reduïda. En definitiva, l'informe conclou que aquesta via presenta més desavantatges que no pas avantatges.

Quarta possibilitat: la declaració d'independència unilateral, sense eleccions prèvies, anar directament a aquesta declaració. Aquí es diu que –en l'informe–, malgrat que el Parlament en principi està legitimat democràticament per prendre aquesta decisió, això planteja problemes, perquè aquest és un parlament –l'actual, amb la seva composició– que no té el mandat explícit dels ciutadans per fer una declaració d'aquest tipus, i a més és un parlament que en el moment que prendria aquesta decisió ja portaria dos anys, diríem, de volada i, per tant, possiblement no estaria en les millors condicions per fer una declaració d'aquest tipus.

I, per tant, queda una cinquena via, que és la via aquesta de les eleccions que es converteixen en plebiscitàries. És una via en què –ja se n'ha parlat molt sovint– és el president de la Generalitat el que les convoca, com unes eleccions ordinàries; per tant, està dintre de la legalitat, és un procés que està dintre de la legalitat, i que són els parlaments els que converteixen aquestes eleccions en plebiscitàries, a base de posar en els seus programes, com a únic punt, o com un dels punts destacats, que si surten elegits en el Parlament faran una declaració unilateral d'independència o proposaran la fórmula que els sembli més oportuna.

Evidentment, aquest és un sistema que a l'hora de comprovar la voluntat dels ciutadans és menys afinat que un referèndum o que una consulta. Té el problema que es pot mesclar el que és, diríem, la pregunta sobre el futur polític de Catalunya amb altres temes que poden aparèixer en aquests programes electorals. El que passa és que ja estem parlant no d'una solució òptima, sinó de la solució menys dolenta. És l'única solució que veu l'informe: si ja ens han tancat totes les vies, la menys dolenta de totes les opcions seria aquesta cinquena, no?

Aquí, com els deia –i ara sí que ja acabo, dos minuts més–, els problemes jurídics jo entenc que no es poden plantejar a l'hora de convocar la consulta, perquè serien unes eleccions totalment convocades, diríem, com sempre es convoquen les eleccions al Parlament de Catalunya. Crec que es podria plantejar algun problema quan els partits presentessin els programes en clau plebiscitària, en aquest sentit. Però jo entenc que

aquí els problemes jurídics en aquest sentit són absolutament salvables. Perquè, què ens podrien dir?, que s'està desfigurant la voluntat de la llei electoral quan es fan unes eleccions que es converteixen en plebiscitàries? Això jo entenc que no té massa recorregut. O què ens podrien dir?, que alguns partits, quan proposen en el seu programa, per exemple, anar cap a un estat, un nou estat o un estat independent..., que això ja vulnera la Constitució? Això tampoc té cap recorregut, perquè la independència és una proposta que es pot fer dintre de la Constitució. Per tant, no crec que això es pugui impugnar. Els problemes podrien sorgir ja en la fase de la implementació d'això, quan en el Parlament de Catalunya es pogués fer, per exemple, una declaració unilateral d'independència.

I les reaccions –això és el que s'analitza en l'últim capítol, que veuen que té tot una lògica– que podria tenir l'Estat enfront de tots aquests processos que hem analitzat, doncs, s'analitzen en aquest últim capítol: la possibilitat que té l'Estat de recórrer, diríem, aquestes decisions davant dels tribunals de justícia, tant els ordinaris com el Tribunal Constitucional; la possibilitat que adopti accions penals. Aquí, en el nostre informe, es diu que són remotes; ha desaparegut el tipus penal de convocar una consulta o un referèndum il·legal, que hi va ser, en el Codi penal, durant un temps. Això ha desaparegut. Els tipus penals d'ara sembla que aquí no hi cabrien, en fi, d'entrada. S'analitza una mica la possible aplicació del 155 de la Constitució, i la proclamació de l'estat d'excepció i de setge.

Això són, resumides, d'una manera molt sintètica –i malgrat tot, m'he allargat més del temps que jo tenia–, les coses, diríem, principals d'aquest primer informe del Consell Assessor per a la Transició Nacional.

Res més, i moltes gràcies per la seva atenció.

La presidenta del Parlament

Moltes gràcies. Ara, com he dit, farem una suspensió d'entre cinc i deu minuts, per començar ja amb la intervenció dels grups. D'acord? (*Pausa.*)

La sessió se suspèn a tres quarts de sis de la tarda i a catorze minuts i es reprèn a les sis i vuit minuts.

La presidenta del Parlament

Reiniciem la sessió.

I abans de donar la paraula a la representant del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana, sí que volia agrair al senyor Viver i Pi-Sunyer la seva intervenció, la seva claredat en les seves idees i en la manera d'exposar-les. I, sobretot, perquè crec que ens ha deixat a tots amb ganes de fer diferents preguntes de tot el procés, tant pel que fa referència a les vies, que si bé estan molt més explicades en l'informe de l'Institut d'Estudis Autònoms... Ens permet visualitzar i ens ha permès constatar, d'alguna manera, amb el seu criteri, la necessitat que d'aquestes cinc vies en puguem utilitzar almenys dues o tres. I crec que és bo que puguem par-

lar-ne amb tranquil·litat i que es puguin fer. I potser les presses no ajuden, a vegades, a poder fer les coses bé, però que hi som a temps, que ho podem fer.

I aquest informe, en aquest sentit, ens dona una certa, o molta, tranquil·litat jurídica, però també ens deixa ben clar que hi han determinats aspectes que sobretot són de voluntat política. I les vies alternatives que planteja són unes vies, una mica..., que no ens donen –o almenys a mi no me la donen– tanta tranquil·litat. I potser per això el que hem d'intentar és esgotar les vies jurídiques, sabent que darrere d'una via jurídica hi ha una voluntat política. I res més.

Dono la paraula a la senyora Marta Rovira.

Marta Rovira i Vergés

Gràcies, presidenta. En primer lloc, agrair-li a l'excellentíssim Carles Viver i Pi-Sunyer, al doctor Carles Viver i Pi-Sunyer, que avui sigui aquí i ens exposi una vegada més, no? –perquè li ho hem demanat, em sembla, ja, en algunes ocasions–, doncs, els diferents informes..., en aquest cas, aquest primer informe del Consell Assessor per a la Transició Nacional. Que vagi per endavant, almenys des del nostre grup, Esquerra Republicana de Catalunya, que sí que creiem que ha fet una feina fantàstica, quant a coneixement i aprofundiment.

Un aprofundiment que no és en va. No és només, ho creiem, per a l'objectiu central d'aquesta legislatura que hem marcat aquí, al Parlament de Catalunya, però també a nivell de país, a nivell de Govern, a nivell d'institucions públiques catalanes, sinó que ens sembla que és un objectiu bàsic, essencial en tota democràcia, no? És un exercici d'aprofundiment democràtic. I, per tant, en tot cas, el que aquí estem debatent i discutint, més enllà d'aquest objectiu, com deia, central de legislatura, segur que contribueix molt més enllà i contribueix a ampliar, doncs, les mires que hauríem de tenir tots en aquest estat democràtic de dret en el qual vivim, que..., en fi, és el que volem posar en valor, precisament, que és un estat democràtic, sobretot, i de dret.

Faig algunes reflexions, perquè portàvem preparada una mica la valoració de l'informe. Però intentaré cenyir-me a la intervenció que vostè ha fet, lligant-ho, doncs, amb algunes preguntes que ens han sorgit aquí. I així, si ens les poguéssim aclarir, també avançaríem en les nostres pròpies reflexions i en les collectives, suposo que també.

Aquí vostè ha deixat molt clar, des d'un bon principi, el mateix que fa l'informe, que és que de vies legals, doncs, n'hi ha; hi ha diverses vies legals; de fet, n'identifiquem unes cinc. Tot i que aquestes vies legals exigeixen, obeeixen, obliguen –i nosaltres volem que sigui així– i promouen, doncs, que, per aplicar-les, hi hagi un acord amb l'Estat, un pacte amb l'Estat.

És cert, però, que, malgrat que estem d'acord que vivim en un estat de dret i que hi ha aquest principi de legalitat, no?, que imposa, doncs, el més fonamental principi de l'ordre públic, i, per tant, també, permetria que la consulta fos reconeguda des d'un punt de vista de dret intern, però també seria molt fàcil a nivell internacional... És clar, aquest estat de dret, aquest prin-

cipi de legalitat tots sabem, diguéssim, que a l'hora de ser aplicat, el dret, no només, per una banda, queda influït per la voluntat política... –que això també ja ho hem discutit, eh?–, aquí no només estem fent un debat jurídic; en el fons el que estem fent és un debat de com s'interpreta aquest dret, en funció de les voluntats polítiques que hi hagin al darrere. És molt important –i sabem que és un dels principis fonamentals generals del dret– la seva interpretació jurídica. I aquí també estem en aquest joc de les interpretacions jurídiques. I aquestes interpretacions jurídiques són les que es posen a mercè de les voluntats polítiques. No sé si m'explico.

Doncs, evidentment, estem davant d'un ús, per part dels diferents operadors jurídics, dels diferents actors polítics, d'aquesta interpretació jurídica. Una interpretació jurídica que pot ser molt restrictiva, com hem anat coneixent, doncs, en l'aplicació per part del Tribunal Constitucional de tot el que afecta el marc constitucional, el bloc de la constitucionalitat, o una interpretació jurídica que pot ser molt més àmplia, que és el que es porta, és el que inspira les democràcies liberals, sobretot les del nostre segle, i bona part de tot el marc legal, ja no tant intern, no tant del bloc de la constitucionalitat, sinó un marc legal de la comunitat internacional, de l'ordre internacional, dels dictàmens/resolucions de la cort internacional.

Deia també vostè que la cort internacional s'empara en aquest principi de legalitat, a la vegada. Deia, concretament, que busca, que exigeix, vaja, les vies legals, que exigeix que hi hagi la recerca d'aquests acords entre els estats matrius i els nous estats. Jo hi afegiria un tercer requisit, que jo crec que també l'hem de posar molt en valor: la no-violència, evidentment, perquè hi hagi un procés d'aquestes característiques. Per tant, tornem a posar en valor el principi de legalitat en àmbit d'aquesta cort internacional.

I vostè ens deia una frase, que me l'he escrita, perquè m'ha quedat, diu: «No seguir vies jurídiques pot tenir conseqüències inesperades.» Jo també hi afegiria que seguir determinades vies jurídiques sense una amplitud de mires, d'acord amb uns principis que hi han, que són fonamentals en els estats democràtics i també en l'ordre internacional, com el mateix principi democràtic o el pluralisme polític, també pot tenir conseqüències, no només jurídiques, sinó polítiques importants, sobretot les jurídiques, perquè pot obrir noves vies; vies que facin aflorar una legitimitat que és absolutament democràtica, no? –entenem.

I, en aquest sentit, analitzo una mica les vies que se'ns han exposat. Nosaltres compartim la interpretació que es fa de les diferents vies legals que tenim al nostre abast per convocar aquesta consulta a Catalunya. I també compartim que al darrere hi ha d'haver una voluntat política, que entenem que hauria de ser la interpretació jurídica que s'adeqüés més, que fos més coherent amb tot el..., en fi, l'estat democràtic i de dret, però posat al segle XXI, en una democràcia que hauríem d'entendre més liberal, que això, crec que l'informe, també, de forma breu, però, ho tracta.

Aleshores, per exemple, si agafem l'article 92, que és el que preveu els referèndums, doncs, per qüestions d'es-

pecial transcendència política, nosaltres no podem deixar d'interpretar aquest article d'acord amb el principi democràtic, que és superior a l'ordenament constitucional, entenem, i d'acord també amb el pluralisme polític. És a dir, per nosaltres, una qüestió de transcendència política és tota aquella qüestió que cap a l'imaginari d'aquest pluralisme polític –que, per cert, està consagrat a la Constitució en el seu primer article. Per tant, això ens obre la via que el contingut de qualsevol referèndum..., aquestes qüestions d'especial transcendència no poden estar limitades en allò que només reguli la Constitució, sí? Per tant, entendríem que és absolutament possible un referèndum a Catalunya que demanés sobre la independència, perquè la independència és una opció política que cap en aquest pluralisme polític. I no podem entendre un estat que el que faci és vetar que els seus ciutadans participin i es pronunciïn sobre una idea, una opció política que forma part d'aquest pluralisme polític.

A la vegada, tampoc podem entendre el principi democràtic –el que permetria la convocatòria d'un referèndum– renyit amb el principi d'integritat territorial. Perquè, evidentment, el principi d'integritat territorial..., si diguéssim que estigués renyit amb el principi democràtic, voldria dir que la integritat territorial s'oposaria a l'exercici de la democràcia, cosa que crec que tampoc seria la interpretació que moltes vegades de forma restrictiva alguns d'aquí ens diuen. I ens diuen que la Constitució, en aquest sentit, prohibeix que hi hagi referèndums sobre la independència de Catalunya.

Entenem que no es pot negar la participació política dels ciutadans. Per tant, si tenim en compte tot aquest aspecte del pluralisme polític com a valor, si tenim en compte la interpretació extensiva o àmplia que s'hauria de fer d'aquest article 92, una de les primeres preguntes és aquesta: quina creu que és la interpretació jurídica, la doctrina jurídica que imperaria a l'hora, en fi, d'arribar a la tensió d'haver de discutir, de debatre o de decidir si podem aplicar aquest article 92?

En el mateix sentit interpretem la via de l'article 150.2, que seria, doncs, el traspàs de competències perquè Catalunya pogués celebrar sense autorització o requeriment de l'Estat un referèndum per discutir el futur polític del seu país. Que, de fet –de fet–, tots els que apelen a la via pactada del Regne Unit i Escòcia..., podríem dir, i li ho pregunto, si seria una via equiparable. És a dir, entenem que al Regne Unit sí que hi havia voluntat política, sí que va prevaldre el principi democràtic. I, en base a això, la voluntat política, la interpretació jurídica porta al pacte. I el pacte significa, entre cometes, «una reforma constitucional» que permet que Escòcia pugui convocar el seu referèndum per traspàs de competències. Seria equiparable el cas escocès al cas del traspàs de competències de l'article 150.2, traslladat, diguéssim, al nostre ordenament jurídic?

Hi ha una pregunta que també ens fem: com hi jugaria la doctrina del Tribunal Constitucional? És a dir, seríem capaços de superar mitjançant el pacte, mitjançant el consens, amb aquesta interpretació que li feia de l'article 92, de les qüestions d'especial transcendèn-

cia i de la possibilitat de convocar un referèndum..., que el Tribunal Constitucional admetés una interpretació àmplia? Que seria la típica, hi insisteixo, d'una democràcia liberal posada als nostres dies.

Per altra banda, una de les altres coses que ens inquieta és l'ordre de prioritats d'aquestes vies legals que existeixen. En primer terme, perquè en el nostre parer, com que l'article 92 –interpretat a través del principi democràtic, el pluralisme polític– seria aplicable al nostre cas, ens agradaria que fos la primera via a l'hora de ser aplicada; o bé el traspàs de les competències a través del 150.2, perquè el que voldríem és celebrar un referèndum polític en tota regla. I, per tant, entenem que la interpretació àmplia de l'ordenament jurídic ens ho permetria.

A partir d'aquí entendríem que la resta de vies, que anomenem «vies pròpies» o «vies catalanes» –com podria ser la 4/2010, o com podria ser, per exemple, la Llei de consultes que està en tramitació al Parlament de Catalunya–, serien vies subsidiàries, amb el benentès que, evidentment, el que sí que firmem –i també en tot cas li'n demanem el parer– és que, en cas d'entrar en una manca de reconeixement de poder aplicar aquestes vies que he esmentat, la de l'article 92 o la del 150.2, doncs, entrariem en una via de negació de poder exercir el dret a decidir a Catalunya.

I, per tant, en aquest sentit –vaig acabant, eh?–, entendríem que prevaldria la legitimitat democràtica per sobre de tot. I aquí ens fem una pregunta, que sí que és la pregunta final que li volia fer: què és el dret a decidir a Catalunya? Què és? Com interpretem aquest dret a decidir del qual parlem? Per nosaltres, en termes de legitimitat democràtica, en termes de teoria de legitimitat democràtica, seria aquell dret a l'autodeterminació, amb una sèrie d'elements molt plebiscitaris que ens portarien a exercir-lo com a causa justa davant d'haver vist obstaculitzada la via d'exercici, doncs, de convocar un referèndum o de convocar una via de consulta prevista en l'ordenament jurídic. Entenem que, en el fons, al final, com a conclusió, el que prevaldria seria aquesta legitimitat democràtica.

Acabo amb una pregunta més: què prevaldria, en aquest cas, la doctrina del Tribunal Constitucional o la doctrina de la Cort Internacional de Justícia? Perquè, com sabem, als ulls de la comunitat internacional impera la lògica del principi democràtic, del principi de l'autodeterminació, i impera la lògica que les constitucions, els blocs de constitucionalitat no prohibeixen l'exercici del dret a decidir a una comunitat política que no ha superat la tensió política amb l'estat al qual pertany a través de la via del pacte o la via legal. Aquí impera el principi democràtic. I la comunitat internacional, la cort internacional ens diu això en un dictamen que és del 2010. Què és el dret a decidir? El dret a decidir no sorgeix... Si no sorgeix d'aquesta interpretació àmplia del marc legal intern que tenim, sorgirà del principi democràtic. És cert que aquesta legitimitat democràtica esdevindrà d'aquesta teoria de la justa causa, si no es dona sortida a aquesta tensió política i democràtica de Catalunya, demanant de poder votar envers el Govern de l'Estat espanyol.

La presidenta del Parlament

Té la paraula el senyor Viver i Pi-Sunyer, malgrat que hem dit abans que no, perquè ell prefereix contestar.

El president del Consell Assessor per a la Transició Nacional

Molt breument. És que són preguntes que són molt incisives, i em temo que, si no, em faré un embolic. I seré molt breu, però intentaré donar resposta a totes les preguntes que s'han formulat.

En primer lloc, la interpretació del 92 i del 150.2..., jo estic totalment d'acord amb el plantejament que s'ha fet. Jo crec que realment, sobretot..., des del principi democràtic –també des del pluralisme polític, però, sobretot, des del principi democràtic–, crec que, els ho deia abans, no és que substitueixi l'estat de dret, és que és un principi a partir del qual s'han d'interpretar les normes que regulen, i entre elles el 92. I si es fa així, entenc que el 92 és perfectament interpretable en aquest sentit constitucional.

Entenc que, quan diu «les qüestions d'especial transcendència», aquesta ho és. I entenc que quan diu que es consultarà a tots els ciutadans són tots els ciutadans del territori en què es vol consultar, com, per exemple, ara s'està consultant, i hi han referèndums locals. I ningú diu que són tots els ciutadans espanyols al mateix temps; poden ser els locals. Doncs, per què no pot ser interpretat això com els ciutadans d'una comunitat autònoma, no?

Aquí el que passa, que ens fan sortir l'argument aquell que jo deia abans, que fa servir el Tribunal Constitucional, de dir: «No, com que això al final podria portar a una reforma de la Constitució, i com que això afectaria tots els espanyols, han de votar tots els espanyols.» Molt bé, si han de votar, al final del procés de reforma, si s'arriba per aquí..., però això no vol dir que primer no pugui preguntar-se en una comunitat autònoma als seus ciutadans: «Escolti, li va bé...?» Per exemple, al Parlament de Catalunya: «Creu vostè que jo haig de promocionar aquesta reforma?» O no sé què, i ja seguiré les vies legals.

Per tant, jo crec que el 92 es pot, s'ha..., no és que es pugui, és que jo donaria un pas més: s'ha d'interpretar des d'aquests principis democràtics, perquè són principis que estan consagrats a la Constitució i a l'ordenament constitucional, que, en tractats, ha signat Espanya, i, per tant, estan integrats en el nostre ordenament, no? I si el 92 ens permet això, el 150 ha de permetre la delegació per part de l'Estat, no? –si el 92 és constitucional.

És equiparable amb el Regne Unit? A grans trets ho és. El que passa és que aquí l'argument que s'utilitza és dir: «No, és que és diferent, perquè al Regne Unit no tenen constitució, i, en canvi, nosaltres tenim una constitució que proclama la unitat de la nació espanyola, la sobirania del poble espanyol, etcètera.» Bé. Això deu ser així, però això no és argument per dir que no es pot fer el referèndum als ciutadans d'una comunitat autònoma.

En definitiva, jo entenc que molts d'aquests arguments estiren, contra tota lògica, uns principis que podem compartir, però que les conseqüències jo crec que no es deriven del plantejament.

La doctrina del Tribunal Constitucional, sobretot la del Plan Ibarretxe, «això és inamovible» i tal. Jo crec que aquí hi han dues vies: una, intentar el que se'n diu tècnicament no una separació de la doctrina, sinó un *distinguishing*, no? –no un *overruling*, sinó un *distinguishing*–, en el sentit de dir: «Bé. És que podem muntar la consulta d'una manera diferent a la que es pretenia muntar al País Basc.» Però, fins i tot, encara que ens diguessin «no, no..., això serà artificios, perquè en el fons serà el mateix», jo entenc que s'ha de tenir molt en compte que la doctrina dels tribunals constitucionals es pot modificar –es pot modificar– i els legisladors poden convidar el Tribunal Constitucional que modifiqui aquesta doctrina.

Jo he treballat aquest tema fa pocs mesos. La *Revista Española de Derecho Constitucional* m'ha publicat un article llarg sobre aquesta qüestió, en què analitzo el dret comparat. Els tribunals constitucionals del món, en què els tribunals constitucionals estan assentats, estan admetent perfectament que el legislador reproduïxi normes declarades inconstitucionals per part del Tribunal Constitucional per tal que el tribunal revisi la seva doctrina, que convidin el tribunal que revisi la seva doctrina. Això ho està fent, fins i tot, el Tribunal Constitucional alemany, que té una norma molt semblant a la nostra. Per tant, jo no veig cap inconvenient en el fet que, malgrat acceptar... Sí, farem una cosa semblant a la del País Basc, però ho fem perquè el tribunal pugui revisar una doctrina, que, com els deia abans, és una doctrina que té inconsistències de lògica jurídica que a mi em fa l'efecte que són importants.

Utilitzar, primer, la via del 92 i del 150 en lloc de les catalanes. Aquest és un tema que jo, ja ho deuen haver vist, he exposat amb molta cautela, i també a l'informe es diu amb molta cautela. Nosaltres aquí diem: «Primer les catalanes, després les espanyoles.» Ho diem, però, des d'un punt de vista més, per dir-ho així, teòric i de principis que no pas a la pràctica. A la pràctica, hi han valoracions polítiques jo diria per a tots els gustos, no? En teoria –en teoria– és una mica el que jo deia abans: «Home, si el Parlament de Catalunya s'ha dotat d'uns instruments, sembla que són els seus i, per tant, que els ha d'utilitzar primer, no?» Però, en fi, això es pot rebatre, ja ho entenc.

I, per altra banda, l'altre argument, de dir: «Si l'Estat ens contesta dient: “No, és que jo no puc convocar-lo a través de les meves vies perquè és contrari a la Constitució”, ens debilita a nosaltres dir: “Bé, vostè no me'l pot convocar”, però, en canvi, jo després dic: “Bé, però jo sí que ho podré convocar”, no?» Malgrat tot, accepto que és una qüestió més, diríem, de principis que no pas a la pràctica. A la pràctica entenc que es poden utilitzar primer les estatals i després les catalanes. No, jo, aquí..., em fa l'efecte que és una qüestió que s'haurà de decidir també políticament.

I, per últim, què és això del dret a decidir? Això del dret a decidir..., ara també hem estat fent un treball a

l'Institut d'Estudis Autonòmics que es publicarà aviat, en què hem analitzat, precisament, el dret a decidir tal com l'ha anat articulant el Parlament de Catalunya en les seves ja onze –em sembla que són onze– resolucions des del 1989. I, evidentment, no hi ha una definició única del dret a decidir, i cada partit polític... No cada partit polític, però hi han diversos partits polítics que tenen conceptes diferents del dret a decidir: per uns el dret a decidir consisteix en el dret, sobretot, a convocar una consulta. En això hi hauria la..., aquí pràcticament quedaria reduït el dret a decidir. Per a d'altres és: convocar la consulta i que s'implementin els resultats d'aquesta consulta. No és només, per dir-ho així, un «macrosondeig» d'opinió, sinó de decidir lliurement aquest futur polític, no? I, fins i tot, hi ha el pas de dir: «I si no s'implementen per vies legals, el dret a decidir inclou la possibilitat de vies alternatives, no?» Per tant, no hi ha una definició, lògicament; a més, no té per què ser-hi encara. Els diferents partits tenen les seves pròpies definicions del dret a decidir.

Gràcies, presidenta.

La presidenta del Parlament

A continuació, té la paraula el senyor Maurici Lucena, en nom del Grup Parlamentari Socialista.

Maurici Lucena i Betriu

Moltes gràcies, presidenta. Moltes gràcies, senyor Viver Pi-Sunyer, per la seva exposició. Abans de valorar alguns dels continguts de la seva exposició i de l'informe que vostè ha dirigit, voldria aprofitar aquesta primera intervenció en la Comissió parlamentària d'Estudi sobre el Dret a Decidir per, una vegada més, reafirmar quina és la posició del PSC entorn d'aquesta pregunta. I, a més, aprofito per aclarir-li algunes de les qüestions que inclús vostè planteja en el seu informe sobre la posició del nostre partit, cosa que ens ha cridat una mica l'atenció.

Jo ho he dit en diverses ocasions, però ho repetiré una vegada més: el PSC és favorable, inequívocament, a materialitzar el dret a decidir en una forma de consulta, per consultar els ciutadans de Catalunya quin futur polític del seu país desitgen. I la raó, per nosaltres, és molt senzilla: per nosaltres, el dret a decidir –o qualsevol concepte sinònim del que nosaltres hem anomenat «dret a decidir»– és consubstancial a la condició nacional, és a dir, que Catalunya té com a nació. És un dret que en la nostra opinió ha existit sempre i que, simplement, ara, com que és un dret latent, es vol materialitzar, perquè simplement el 80 per cent –en funció de com ho mesuri, enquestes o escos– així ho desitja. Per nosaltres és així de clar.

I el que volia comentar és que vostè ha fet una intervenció en un to molt pausat i molt serè, cosa que és d'agrair en temps de rauxa. Però, a nosaltres, ens hauria agradat que vostè hagués començat dient molt clarament que vostè fa un informe de part. Perquè entenc que si una persona del seu prestigi accepta presidir el Consell Assessor per a la Transició Nacional, que té un nom ja suficientment grandiloqüent, és perquè vos-

tè políticament no és una persona –ho dic metafòricament– asexualada. Entenc que vostè és una persona favorable a la independència de Catalunya, perquè –dit d'altra manera, i veient la composició del consell– no entendria, si no, que vostè hagués acceptat presidir aquest consell.

I dic tot això, que aquest és un informe de part, perquè em sembla que això és un tema absolutament rellevant, en opinió nostra, i més després de llegir l'informe amb tranquil·litat que vostès han redactat. És evident que l'informe i el consell que vostè presideix és un òrgan i és un informe que tenen un biaix, eh? És un biaix que a la vida és perfectament legítim, però que és un biaix i mai s'hauria de presentar com a posicions científiques, diguem-ne, neutres.

I ho dic perquè, malgrat que el to general i la seva proposta nuclear a l'informe són..., en aquest cas, coincideix amb la posició que defensa el PSC, és a dir que s'hauria de tractar per tots els mitjans que la consulta que materialitzi el dret a decidir de Catalunya sigui pactada amb el Govern espanyol i legal; és a dir, encaixada en l'ordenament jurídic. Per tant, sí que tinc la impressió, després, llegint..., o tenim la impressió després de llegir l'informe que aquesta declaració nuclear sí que entra en forta tensió amb alguns dels epígrafs i dels pronunciaments que ha fet vostè en la seva intervenció i que també conté l'informe. Per exemple, m'ha cridat poderosament l'atenció l'anàlisi històrica, que he de dir que llegida... –jo no sóc historiador, però sí aficionat a la història, però–, llegida, inclús per historiadors, produeix cert vertigen. Un, després de llegir les disquisicions històriques que el seu consell fa, doncs, conclouria immediatament que les revolucions democràtiques, les revolucions liberals, en lloc d'haver-se fet amb la Revolució Gloriosa el 1688 al Regne Unit, o amb la revolució americana el 1776, o amb la Revolució Francesa el 1789, atesa la solidesa que vostès diuen que tenien aquí les institucions predemocràtiques a la Catalunya medieval, s'haurien d'haver fet a Catalunya. És a dir, jo, francament, trobo una mica atrevides les afirmacions històriques que fan, perquè no són el lloc, i, a més, em sembla que des del punt de vista històric són més que qüestionables.

Després, hi ha un tema que ens inquieta especialment: la distinció que vostès fan *ex ante* –i recalco això d'*ex ante*– entre el principi democràtic i el principi de la legalitat. Segons jo entenc l'ordenament jurídic i els principis democràtics, la democràcia només es pot expressar a través dels ordenaments legals de què la mateixa democràcia s'ha dotat. És a dir, per mi, principi democràtic i principi de legalitat –i crec que també per vostè– són indestriables. Una cosa és –i aquí torno a l'adverbi que he utilitzat– que *ex post*, tal com fa el Tribunal Suprem del Canadà en el seu dictamen, digui que per raons de legitimitat democràtica l'ordenament jurídic s'ha de canviar per adaptar-se a una expressió democràtica que és legítima. Però això és una cosa completament diferent de destriar, com ho fa massa sovint, en la meua opinió, Esquerra Republicana, un principi de l'altre.

Després, sí que trobo –i m'agradaria amb això que inclús a la seva intervenció ho contestés– profundament

injustes les càbales que el seu informe fa sobre la posició del PSC. Perquè he preguntat a diferents dirigents del PSC si vostè o algunes de les persones del consell assessor que vostè presideix ens havien trucat, i no ha estat així. Llavors, penso simplement que se les podien haver estalviat a l'hora d'ubicar-nos en un espai respecte a la consulta o en un altre, eh?, perquè crec que, com a mínim, des de la nostra modesta opinió, està prou clara la nostra posició.

Després, una altra cosa que em sorprèn és la distinció –en la meua opinió, impròpia– que vostè fa quan parla d'Estat. Vostè parla molts cops d'Estat i ho fa malament. Ha de parlar del Govern de l'Estat, eh? El Govern de l'Estat és una cosa, i l'Estat n'és una altra. I actualment hi ha un govern, que és d'un partit polític, que s'expressa en nom de l'Estat. Però l'Estat no és un ens corpori que sigui homogeni. Inclús a vostè, en sentit contrari, se li ha escapat: «Si ens tanquen la possibilitat de fer la consulta...», oblidant que ja no és el nostre cas, però que a Catalunya hi ha bastanta gent que inclús aquest tema –que el PSC sí que el vol–, doncs, no el volen, que és la celebració de la consulta. Per tant, en un moment on la pulcritud democràtica és absolutament, diguem-ne, infrangible, crec que hem de ser especialment curosos tots a l'hora de fer afirmacions.

N'hi ha hagut una altra que vostè ha fet, que també em crida l'atenció. Vostè ha dit que és un «tècnic». Bé. Segur que és un tècnic. És un tècnic que ara fa un informe de part, i que, per tant, és un tècnic que expressa posicions polítiques que no són neutrals. I fixi's que li ho dic sense cap acritud. Simplement ho dic per aclarir que vostè no és una persona que fa una autòpsia perfectament neutral d'un tema tan transcendent com aquest. I crec que això, en una comissió com aquesta, hauria d'estar més clar del que acostuma a estar-ho en el debat polític català.

Ara li faré una sèrie de preguntes, les quals m'agradaria que em contestés amb la màxima precisió possible. Ha fet vostè abans unes reflexions entorn del dret a decidir. Jo he fet una revisió del que diuen sobre aquest concepte jurídic, doncs, els juristes de prestigi internacional, i simplement no trobo re. És veritat que vostè ha dit que és més aviat un concepte que s'ha elaborat a Catalunya. Però, tal com jo dedueixo que vostè l'interpreta o les persones que han redactat l'informe del consell que vostè dirigeix l'interpreten a l'informe, entenc que vostè –i això és la pregunta que li faig– el considera sinònim de «dret a l'autodeterminació», perquè si no és així, hi ha moltes coses de les que vostè afirma en el seu document que no em quadren.

La segona pregunta..., vostè ha dit: «El procés no es pot eternitzar.» «Eternitzar» és un concepte també una mica ambigu. Què entén vostè per «no eternitzar-se»? El límit és 2014? Ho dic perquè quan nosaltres pensem que els referents únics vàlids per a Catalunya són el Quebec i el Canadà, i el Regne Unit i Escòcia... Doncs, vostè coneix aquests casos millor que jo i ha vist que no han anat tan ràpid com aquí, a Catalunya. I, per descomptat, no hi ha hagut una espasa de Dàmocles –que es diu 2014– que ha imposat, en aquest cas, a una de les parts –el Quebec, o Escòcia, o, en aquest cas, a Catalunya– la pressa i jo crec que l'enverinament de la ne-

gociació, per imposar un tema tan fonamental en la consulta que es pretén pactar.

I, per tant, jo el que sí que he trobat a faltar en aquest informe és que vostès hagin pres com a data del problema el 2014 sense reflexionar que potser aquest és un dels principals errors d'aquest procés: és haver imposat una cosa que és part fonamental –ho entenem nosaltres– de la negociació.

Perquè, miri..., 2014, pensem-ho neutralment i oblidant la condició no asexualada que tenim tots en aquesta comissió, no creu que és una mica aviat? Ho dic perquè al Quebec ha durat molts anys; a Escòcia, també. Vostè creu que un debat d'aquesta transcendència, que no només afecta Catalunya, sinó que afecta Espanya i afecta la Unió Europea, que és una cosa que està bastant absent del seu informe...? No creu que és una mica d'hora, en un any, donar espai a un debat sobre el qual hem de saber un munt de coses? Perquè està en joc el benestar de moltes generacions, en aquest cas, no només de catalans, sinó també potencialment d'espanyols i europeus. I, a més, 2014 recordem que és un any profundament emotiu per a Catalunya, perquè se celebra el Tricentenari. Ja sé que vostès, com a mínim, tenen la decència d'afirmar que «l'Onze de Setembre, només faltaria, clar que no es pot fer». Però la meua pregunta és si vostè, com a jurista, no creu que inclús tot l'any, doncs, té una càrrega emotiva que el fa poc compatible amb la neutralitat que exigiria una consulta d'aquestes característiques.

I, per acabar aquest tema, una altra cosa que també em crida molt l'atenció és quan fan aquestes afirmacions: «Sí, és veritat, millor fer-ho abans que Escòcia, perquè el referèndum d'Escòcia ens influirà.» No se'ls ha acudit pensar-ho en sentit contrari? No els preocupa a vostès influir Escòcia, que fa molt més temps que ho negocien? O és que aquí els independentistes catalans es miren fins a tal extrem el melic que són incapaços de tenir la més mínima solidaritat amb els independentistes escocesos que fa anys i anys que han pactat legalment amb el Govern britànic una data? (*Veus de fons.*) No, això ho dic amb tota sinceritat..., em crida l'atenció. (*Veus de fons.*) Sí, anys i anys..., fa anys i anys, senyora Rovira.

I, després, crec que també estaria bé que, més enllà de reflexionar –perquè l'informe seria etern–, sí que apuntés, vostè, la importància que té en aquest debat, doncs, reflexionar sobre temes que probablement són més socioeconòmics que legals, però, donar importància vital al tema que tots discutim: per exemple, si seguiríem o no a l'euro; si seguiríem o no a la Unió Europea; si canviaria l'escenari de la consulta en el cas que la resta d'Espanya fes una oferta per canviar l'estatus polític català –evidentment, a nosaltres ens agradaria la proposta federal–; què passaria amb les dues principals empreses catalanes –«la Caixa» i el Banc Sabadell–, que es veurien molt afectades pel canvi, sobretot, de condicions monetàries i financeres pel fet de sortir eventualment de l'euro. I, ho repeteixo –i aquesta és la pregunta–, no li sembla a vostè que és un error haver imposat unilateralment el 2014 sense donar marge a la negociació?

I acabo, presidenta. La nostra conclusió és que de l'informe nosaltres ens quedem –i és d'agrair– l'esforç intel·lectual i honest que vostè fa per, malgrat reflexionar de moltes coses, deixar molt clar que la seva opció preferida és que aquesta consulta ha de ser pactada amb el Govern o hauria de ser idealment pactada amb el Govern espanyol, i, per tant, encabida en l'ordenament jurídic vigent.

Jo crec que, en aquests moments, en aquest estat de coses, aquest és el tema fonamental. I fer reflexions sobre les alternatives possibles em fa, a mi, la impressió que pot ser per a algunes formacions polítiques una excusa per no fer bé els deures, que és negociar amb tenacitat i amb tot l'esforç que faci falta aquesta consulta pactada i legal.

Li ho dic d'una altra manera: aquest informe i la seva exposició a mi em sembla que barregen dues coses molt humanes, però, en aquest tema, no igualment convenients: el cap i la raó i el cor i el sentiment. El PSC, de l'informe i de la seva exposició, es queda amb aquella part que vostè ha expressat sobretot amb la raó.

Gràcies.

La presidenta del Parlament

Té la paraula, per respondre, el senyor Viver i Pi-Sunyer.

El president del Consell Assessor per a la Transició Nacional

Sí. Moltes gràcies. Gràcies per la intervenció. Evidentment, veig que hi han molts punts de desacord, i el que no faré serà defensar, evidentment, l'informe. El que sí que vull defensar és l'objectivitat amb què hem intentat fer aquest informe. No hi ha cap afirmació d'aquest informe que no respongui a un raonament de fons, que hem intentat que fos el màxim neutral possible. És evident que tots tenim la nostra ideologia, el nostre plantejament i que això es trasllueix, sens dubte, en qualsevol treball que es faci. Però ens ha guiat, sobretot, aquesta objectivitat, no?

Bé. Les preguntes més concretes. Hi havia, per exemple, la utilització del terme «estat». Això, tothom sap que el terme «estat» és polisèmic; s'ha utilitzat i es continua utilitzant en diversos contextos. A mi m'agradaria que m'apuntés els llocs en què, quan utilitzem el terme «estat», del context no es pot deduir que ens referim a l'Estat en sentit ampli o a l'Estat en sentit estricte. Però, en fi, accepto que potser s'havia d'haver matisat més en algun cas.

«Dret a decidir». Ja ho he dit abans. El «dret a decidir», realment, l'utilitzem aquí, a Catalunya, sobretot. No és un terme que estigui encara homologat universalment. Hi han diverses opcions. Jo entenc que l'opció que es trasllueix a l'informe és una opció que em fa l'efecte que és molt legítima; jo l'he apuntada també en la meua exposició. Entenem que és dret que es convoqui una consulta per poder-se expressar, dret que s'implenti el resultat d'aquesta consulta i dret que, si estan tancades totes les vies jurídiques..., bé, llavors, entra ja la possibilitat de vies alternatives a través, di-

riem, d'una legitimitat que jo entenc que és perfectament una legitimitat política més que no pas jurídica.

El terme de..., què s'entén per «no es pot eternitzar el procés»? Essencialment, amb aquesta fórmula –em fa l'efecte que tampoc és tan complicada– el que volem dir és que no es pot allargar *artificiosament* aquest procés per tal de no donar resposta, quan, diríem, les circumstàncies permeten donar resposta. Per tant, aquesta seria una mica la idea, no?

Que ens hem precipitat o que la data del 2014 és massa propera i, per tant, no estarà tot preparat? Bé. El 2014, en l'informe s'hi insisteix, és la data per iniciar aquest procés, però aquest procés, a partir del 2014, encara té molt recorregut, entre altres coses perquè el 2014 ens podem trobar amb el fet que, i ho he dit abans, l'Estat impugni la consulta i ens hàgim de plantejar, a partir d'aquest moment, si hi han vies alternatives a proposar-li també a l'Estat. Per tant, que el procés aquest comença seriosament el 2014, i em fa l'efecte que no és una data que sigui massa agosarada; i, a més, hi insisteixo, és la data per començar aquest procés. I el 2014 jo entenc que es poden tenir preparats aquests escenaris, etcètera –crec que es poden tenir preparats.

Quant als temes que vostè deia socioeconòmics, Unió Europea, empreses catalanes, etcètera, això no ha entrat en aquest informe, però serà objecte d'un dels divuit informes que encara tenim pendents en el Consell Assessor per a la Transició Nacional. Un dels propers és, precisament, el tema de l'entrada a la Unió Europea. Espero que aquests informes mereixin una valoració més positiva per part del seu grup.

I res més, perquè, al final, feia una altra vegada vostè referència a la data del 2014. Jo crec que ha quedat clar que el 2014, hi insisteixo, és la data per tal d'intentar fer la primera convocatòria d'aquesta consulta.

Res més, i gràcies.

La presidenta del Parlament

Té la paraula, a continuació, en nom del Grup d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa, la senyora Dolors Camats.

Dolors Camats i Luis

Gràcies, senyora presidenta. Gràcies també al senyor Carles Viver i Pi-Sunyer, perquè, com ja han dit alguns grups precedents, aquest no és el primer cop que compareix davant del Parlament no per presentar estrictament aquest informe, però sí per referir-se –ja sigui a la CAI, a la Comissió d'Afers Institucionals, per presentar l'estudi de l'Institut d'Estudis Autonòmics, o en el marc de la Llei de consultes– a temes que hi estan molt relacionats i molt vinculats, i, per tant, per una vegada més aclarir, no?, o donar aquest punt de vista, que no és només punt de vista, sinó que, com a mínim des del nostre parer, és també informació i contingut jurídic sobre un procés o un procediment pel dret a decidir.

Vostè ho deia a l'iniciar: «Aquest és un informe jurídic, però que és evident que planteja escenaris i decisions que són estrictament polítiques i que, per tant,

ha d'esdevenir una referència o no, en funció de qui el vulgui valorar.» Però, en tot cas, per nosaltres sí que esdevé una referència, des del punt de vista jurídic, per, després, evidentment, prendre decisions que poden estar apuntades o no, però que, en tot cas, no estan explícites en l'informe mateix.

I el primer, probablement, dels plantejaments jurídics o el més irrefutable o, com a mínim, aquell que nosaltres volem entendre com a tal és que quan parlem del dret a decidir... I és veritat que en el que hem anat fent en el Parlament i especialment en el que han anat fent en aquest informe també i, probablement, des del país mateix –que és anar més enllà del mateix dret a l'auto-determinació, que està molt pautat a nivell internacional, que no és el mateix que el que passa a nivell del dret a decidir–, el primer és que és irrefutable que hi ha vies legals i vies constitucionals per poder parlar-ne i per poder exercir-lo des de Catalunya, no? I aquest és el punt de partida, probablement, de la resta de l'informe: que no és una quimera, que no és una entelèquia, que no és una construcció només teòrica, sinó que té viabilitat jurídica i que el que cal és que tingui també suport polític. I aquest és el punt de partida –entenc, no?– del qual parteix l'informe i del qual partim com a mínim nosaltres també des d'aquesta comissió.

Per fer-ho, o el que ens sembla, per tant, fonamental és, primer, aquest què; és a dir, volem posar en pràctica aquest dret, volem exercir aquest dret. I l'altre, sobretot –i crec que és una tasca en què aquest informe com d'altres que puguin venir ens hi han d'ajudar–, és com ho fem possible. I aquesta, entenc, és la tasca d'una comissió com aquesta.

Perquè s'ha fet referència, no?, o s'han tingut en compte –i em sembla que a la seva intervenció hi feia referència– les diverses declaracions que s'han aprovat en el Parlament. Les més recents parlen de principis com el diàleg, com la lleialtat, com la legalitat, com la centralitat del Parlament o com l'acompanyament social, que és l'origen que hi ha, per exemple, en el Pacte nacional pel dret a decidir, o la centralitat del Parlament, deia, que, entre altres, ha estat l'origen de la creació d'aquesta comissió.

Però, alhora, també tenint en compte la realitat que viu el país avui, que no és només la d'estar en ple debat d'aquest procés, sinó de viure i patir les conseqüències d'una crisi econòmica i d'unes polítiques adreçades contra la crisi econòmica que dibuixen una realitat crua per a molta de la gent del nostre país. I que, per tant, aquest és un debat que en bona mesura condiciona, determina, a vegades arracona, fins i tot, no?, el debat i la necessitat d'afrontar també la situació que també viu el país, que és la situació de crisi econòmica, de patiment de molta gent, i que s'ha de poder abordar en paral·lel amb el que s'aborda el tema del dret a decidir.

Per això és tan fonamental un dels principis que vostè invocava, que és el d'equilibri; equilibri entre un procés que ha de garantir diàleg i negociació amb l'Estat, però que, alhora, no pot eternitzar-se per portar permanentment aquest debat, no?, sense solució o sense arribar a concretar-se.

Ens agradaria resumir-ho entre l'equilibri... –per resumir-ho, eh–, entre el fet que la política ha de servir a la llei i és evident que la política ha de respondre a la llei, però que la llei, alhora, ha de respondre també a la situació política i social i no pot ser-ne, en cap cas, un impediment. A vegades ens trobem, no?, que s'invoca la llei, precisament, com a impediment per a la política. Per tant, nosaltres ho neguem; alhora, també creiem que amb la política sense tenir en compte la llei tampoc avançaríem o tampoc és el que ens pot dur a una solució satisfactòria.

Per tant, deia, el que és fonamental és, més enllà del que decidim, el *com* duem a terme aquest procés. Per nosaltres, per tant, poder concretar, i com més aviat millor, per quins procediments o procediment, no?, comencem amb aquesta negociació amb l'Estat o comencem a donar-li forma des del punt de vista legal i jurídic a Catalunya és fonamental i és, sobretot, cada vegada més urgent.

I segurament en base a dues premisses: la primera, aquelles vies que ens donin més garanties jurídiques. Aquest ha de ser el requisit, crec, per escollir una via o una altra, per descartar-ne una o una altra. És veritat que al final les anem acotant entre aquestes quatre vies, i, per tant, per nosaltres són plantejables. I em sembla que crec que coincideixo amb Esquerra Republicana quan deia que entenem que la primera opció ha de ser aquelles que invoquin el diàleg amb l'Estat, i, per tant, per plantejar aquelles que per la via del 150.2 o de l'article 90 exigeixin una resposta per part de l'Estat, primera, perquè garanteixen aquest requisit de legalitat; segon, perquè requereixen també un posicionament per part de l'Estat que pugui evidenciar o no que hi ha voluntat política i, per tant, també ens ajuden a enllestir, no?, davant d'un previsible «no» de l'Estat, davant de..., concretar que el que no hi ha és voluntat política, malgrat que hi hagi vies jurídiques, i tres, perquè en el fons també hi ha una càrrega de reconeixement de la sobirania o no de Catalunya per tirar endavant aquest procés.

I en el mateix inici de tot aquest procés, en la mateixa apel·lació a l'Estat a negociar per aquestes vies legals, hi ha un reconeixement també de la capacitat de fer-ho, i, per tant, de la sobirania per engegar el procés i, per tant, també per dur-lo a terme. Per tant, també seríem partidaris de començar per aquestes vies i, en paral·lel, si cal, no?, anar pensant la via alternativa per poder també exercir una consulta.

I el segon principi –a banda d'aquest, no?, el de la garantia jurídica més inqüestionable– és el del suport polític més ampli, que després m'hi referiré en algun moment, també a to d'alguna de les mencions que ha fet vostè mateix; suport polític més ampli per convocar i per tenir un resultat de tot aquest procés i d'aquesta consulta.

I el tercer element a tenir en compte, fonamentalment del què i com ho hem de fer, té a veure amb el calendari i amb els temps, no? I aquí, és veritat, des del nostre grup parlamentari no volem ser presoners ni d'una data ni d'un calendari que legítimament es fixa, doncs, des d'un govern o des d'un acord de govern, si-

gui l'any 2014 o quan sigui. És evident que com més aviat puguem donar via a aquesta situació, millor, però no serem pas presoners d'una data. El dubte és com ho podem fer per no allargar-ho –per tant, perquè sigui, no?, com més aviat millor– si encara no hem començat. I aquesta probablement és la primera pregunta.

No sé si era retòrica la pregunta del senyor Viver Pi-Sunyer quan ens deia si algú considera que el fet que el president de la Generalitat envii una carta al president del Govern espanyol, això és iniciar el procés o no. En tot cas, no ho és per nosaltres, perquè aquest procés no pot començar de president a president i ni tan sols de Govern a Govern, si tenim en compte principis com els que n'hem fet menció abans –la centralitat del Parlament, la necessitat d'acompanyament social. Per tant, el gènere epistolar entre presidents em sembla que no entra, per dir-ho, no?, en el fet d'haver començat un procés, però és evident que aquí tant el Parlament com el Congrés hi tenen un paper reservat.

Crec que vostè mateix ha deixat clar que qualsevol de les vies que impliquen negociació amb l'Estat impliquen també que sigui el Congrés, no?, o com a mínim que hi hagi una apel·lació que sigui el Congrés també que acabi decidint si hi ha o no possibilitat o que acabi referint-se a la voluntat política de decidir sobre alguna d'aquestes vies o de tolerar una d'aquestes vies, encara que ja sapiguem d'antuvi que probablement la resposta sigui negativa, per, precisament, allò que l'informe mateix cita: perquè no hi ha vies alternatives a nivell internacional i per evidenciar que el «no» és un «no» polític, ens és un requisit imprescindible que l'apel·lació es faci i que la resposta es produeixi, i no pas la temptació –que a vegades ens sembla que alguns tenen– que aquest tràmit de negociació amb l'Estat sigui això, un tràmit purament i gairebé prescindible; ens sembla que absolutament no ho és.

Per tot això, deia: el paper d'aquesta comissió per nosaltres és central. Fa quinze dies demanàvem que, en paral·lel a aquestes compareixences o en el mateix moment que aquestes compareixences que iniciem avui, aquesta comissió pogués centrar-se també a concretar aquestes vies. Perquè, si no, tenim la sensació que una mica anem tard. I, si agafem el seu propi calendari, i vostè ens parla que hàgim concretat... És a dir, que tinguem ja una resposta a finals del setembre o per al setembre del 2014... Hi insisteixo, potser anem una mica tard, si encara no hem començat tot aquest procés, no? Per tant, hi insisteixo, el que a nosaltres ens sembla és que és urgent que sigui aquesta comissió qui en paral·lel amb aquestes compareixences comenci a plantejar, d'aquestes opcions que estan sobre la taula, quines fan aquest consens polític més ampli i, alhora, també tenen la garantia jurídica més àmplia.

Només –perquè veig que haig d'anar acabant– tres petites referències. La primera, al voltant del tema de la pregunta: que és evident, no?, que l'informe parla de la necessitat de la claredat en la pregunta. Crec que és important, com a mínim des del nostre punt de vista, que la claredat no sigui només en la pregunta, sinó que s'exigeixi claredat en la resposta i en el procés, no? I vostè mateix, al presentar l'informe, ho apuntava. Qualsevol resposta –no només qualsevol pregunta, qualsevol

resposta– implica o bé modificacions constitucionals o bé diàleg amb l'Estat. I, per tant, implica l'inici d'un procés que no pressuposa immediateses, sinó que pressuposa continuar, no?, o, en tot cas, obrir un estadi diferent, una situació diferent, però implica obrir un procés després de la consulta.

L'altra en relació amb precisament aquest, no? És a dir, precisament, perquè qualsevol resposta el que requereix és que el procés continuï, però encara que sigui en un escenari diferent o sota un pla diferent, la participació i el resultat d'aquesta possible consulta no són *baladís*. No és el mateix un ras 51-49 que tenir un suport majoritari a l'encàrrec que ve després de la consulta. I, per tant, en això, malgrat que no hi hagi jurídicament la necessitat de topalls de participació ni políticament i que probablement sigui qüestionable que hi siguin, segurament són desitjables participacions i suports majoritaris. I, per tant, cal treballar-los si han d'anar en aquest sentit, perquè, després, el procés que segueix tingui, no?, encara més contundència o més viabilitat o més capacitat d'incidir, atès que, com diu el mateix informe, el mateix resultat de la consulta no té un efecte jurídic, però, probablement, sí polític determinant.

I, finalment, sobre el tema dels diferents escenaris alternatius, no?, de les situacions no òptimes que l'informe planteja, que probablement és en l'aspecte en què més ens allunyem de l'informe. Perquè, com a mínim, des del punt de vista del nostre grup parlamentari, la possibilitat de plantejar plans B a la possibilitat que la consulta no es pugui fer no és plantejable com a mínim a aquestes alçades. Jo entenc que és un exercici de «i què passaria si no...?», però nosaltres ens remetem al primer dels principis de l'informe, que és de dir: «Partim del fet que aquest exercici del dret a decidir s'ha de poder fer.» I, per tant, amb això comencem i acabem. Els escenaris alternatius –«en el cas de...»– ens sembla que són els que ara no són plantejables, perquè, si no, poden ser susceptibles de ser presos com a desitjables abans, fins i tot, d'esgotar totes les vies que l'informe mateix desgrana.

Merci.

La presidenta del Parlament

Té la paraula el senyor Viver i Pi-Sunyer.

El president del Consell Assessor per a la Transició Nacional

Gràcies. Jo crec que no hi han hagut preguntes, i no té massa sentit que jo entri a dir les coses que comparteixo, que en són moltes –quasi totes–, i les que no. Vull dir, no hi han hagut preguntes. Per tant, si m'ho permet...

Gràcies.

La presidenta del Parlament

Té la paraula, en nom del Grup Mixt, el senyor Quim Arrufat.

Quim Arrufat Ibáñez

Bé. Nosaltres sí que li farem o, generalment, sí que li faré algunes preguntes i també algunes consideracions.

D'entrada, un profund agraïment per la redacció d'aquest estudi, que entenem que és un estudi transcendent, és a dir que no només ens serveix de punt de referència als grups, aquí, a la cambra, sinó també a molta altra gent i servirà també per a molts altres casos. És un exercici, justament, per veure fins a on les costures de la legalitat vigent permeten o no exercir el dret a decidir. I, per tant, constatar que, de vies jurídiques, n'hi podria haver –«n'hi ha» és relatiu, n'hi podria haver–, en tot cas, si hi hagués voluntat política, i que el problema, diguéssim, no és tècnic.

En aquest sentit, és un estudi o un informe contundent a l'hora de certificar que no és un problema tècnic, sinó que és un problema polític, cosa que..., no és sobrer dir que la majoria, jo ho crec, d'aquest país ja ho sabia d'antuvi, però que era necessari certificar i fer-ho amb cert rigor i amb certa planificació.

Nosaltres, de l'axioma «fem la consulta, però fem-ho bé» –o fem-la bé–, ens quedem, sobretot, amb la part –si en féssim l'anàlisi sintàctica– central de la frase, amb el subjecte, amb el verb i amb el complement directe. I el complement circumstancial «bé» és òbviament preuat, però ens preocuparia que pel complement circumstancial la part central de l'arbre sintàctic quedés arraconada –el «fem-la» o «fem-ho», que és el substantiu.

Amb això també vull dir, per acabar de situar, que, de forma òptima, pactar els termes de la consulta –és a dir, els termes: la data, la forma de la consulta, no pas la pregunta i la seva conseqüència– es pot, si es vol, intentar amb l'Estat. Nosaltres creiem conèixer la resposta d'antuvi. Però, com a acumulació de currículum de vies esgotades dins de l'Estat a l'hora de fer la defensa pertinent a nivell internacional, ens sembla correcte. El que no val és negociar la consulta en si mateixa; és a dir, pactar els termes d'una cosa que ja prèviament ha estat votada en unes eleccions plebiscitàries –el fet de convocar la consulta–, i el seu tema principal ha estat repetidament aclamat en els carrers. No val, llavors, negociar «què em dones a canvi de la consulta», no? «Jo et permeto fer la consulta, però pactem com ens repartirem l'escenari posterior», no? Això és al que nosaltres som contraris. I com que entenem que les negatives a la consulta rasa ja existiran per part de l'Estat espanyol, ens preocupen, diguéssim, els escenaris alternatius, sobretot.

D'entrada, la qüestió del temps. Entenem que, si la consulta fos una qüestió d'adequació jurídica –és a dir, no és possible convocar-la ara perquè cal fer unes reformes legislatives que, llavors, sí que ens permetran convocar-la, i això es pacta i s'hi està d'acord, diguéssim, majoritàriament–, el temps ens convindria; és a dir, les presses serien males conselleres, eh? Dos, tres, sis, set anys no serien cap mena de problema si el problema fos l'adequació jurídica, però hi hagués un acord polític a darrere conjuntament amb les forces majoritàries de l'Estat, etcètera, cosa que, al nostre entendre, no és en absolut el cas, no? I, per tant, el temps és un element

polític de centralitat vital. Perquè si l'Estat –i «l'Estat» vol dir el Govern i l'Estat com a actor polític també en ell mateix– està en contra d'aquest exercici d'aquesta convocatòria de la consulta com nosaltres considerem, políticament, el temps ens juga en contra, perquè els instruments de modificació de l'alteració de la realitat que tenen a les seves mans són summament, molt més poderosos i importants i incidents que no pas els que puguem tenir la societat catalana a les nostres mans.

Entenem que una reforma de la Constitució espanyola, a banda de situar el debat fora de la societat catalana i dins de la societat espanyola i, per tant, de les seves cambres legislatives... L'entendem com una via absolutament impossible. Si no s'ha reformat per moltes altres qüestions, reformar-la perquè els catalans i les catalanes ho demanen –la societat catalana ho demana–, és una cosa fora de les coordenades, diguéssim, de la centralitat política espanyola. Però, a més a més, si s'obris aquesta reforma –a part que inclouria molts altres debats pendents en un constitucionalisme espanyol summament immobilista, per tant, entraria en moltes altres qüestions–, no es faria una reforma *només* per a Catalunya, sinó que es faria en base a principis homologables a altres poblacions de l'Estat. I, per tant, a l'Estat espanyol se li obriria la veda de... Tant de bo tot això passés. Entendríem que, llavors, estaríem en una república federal com la que va ser des-trossada per un cop d'estat. Però l'actualitat de la centralitat política no marca que estiguem en això. Hem vist passar governs de diferents partits que han operat justament a la inversa d'anar cap a aquests principis o aquestes reformes, que entendríem necessàries per a l'Estat espanyol, però que ja descartem.

Ens preocupen, doncs, per exemple, alguns escenaris molt –molt– marginals, diguéssim, pel volum que ocupen i per la importància que se'ls dona aquí, però que entenem que no són tan descartables, ni molt menys, com són convocatòries –se n'ha parlat bastant aquests dies, sobretot per boca del president– tolerades per l'Estat. És a dir, quina és aquesta indefinició del «tolerar l'Estat»? És a dir, l'Estat espanyol no ho acompanya? Es fa amb els mitjans logístics únics de la Generalitat? Es tolera, però ja veurem què passa amb el resultat? És a dir, hi ha una indefinició en el «tolerar...»

I, després –i amb això ja enllaço amb l'última qüestió–, la convocatòria unilateral d'una consulta per part de la Generalitat, una vegada esgotades les vies apellables, diguéssim, en l'actual marc legislatiu, quina resposta podria tenir per l'Estat i, sobretot, en base a les respostes de l'Estat, quina acollida o resposta podria tenir a la comunitat internacional.

Nosaltres entenem que aquí a qui apellem, principalment, és, u, a la societat catalana, i, dos, a la comunitat internacional. La via de l'Estat espanyol per nosaltres queda descartada; és només una acumulació, com deia abans, és a dir, un omplir el currículum de negatives per fer valdre a la comunitat internacional. I, llavors, ens preocupa summament o, en tot cas, ens interessa conèixer quines possibilitats... Són totes desconegudes, no hi ha una oficina d'acreditació de processos d'auto-determinació a la comunitat internacional –a Brussel·les no existeix, tampoc a Nova York– on puguem omplir

formularis. Però és cert que no poden ser aliens, la comunitat internacional ni les institucions internacionals, a conflictes d'ordre democràtic, és a dir, de legitimitats democràtiques.

En quin moment el cas català passa a ser un conflicte d'ordre intern i pot ser introduït a l'agenda internacional? Una convocatòria unilateral per part de la Generalitat suspenso per l'Estat espanyol, però igualment tirada endavant per la Generalitat podria provocar conseqüentment suspensió de l'autonomia, suspensió de l'autogovern? Això seria suficient perquè saltés a l'agenda internacional una qüestió de xoc de legitimitats democràtiques entre l'Estat i el poble català o la societat catalana? Etcètera.

Això és el que ens preocupa, perquè entenem que el conflicte es resoldrà principalment, u, si hi ha una majoria social ferma, àmplia, suficient, decidida de la societat catalana, i si aquesta, en vista de les negatives successives, aconsegueix convertir el conflicte d'ordre intern a l'Estat espanyol en un conflicte d'interès internacional i, per tant, que sigui tema a l'agenda internacional. I, en aquest sentit, quina resposta es podria esperar.

I res més, aquests eren els dubtes, sobretot, que se'ns plantejaven. Simplement reiterar el que he dit al principi de l'enorme interès de totes les vies exposades –vies, subvies, més centrals, més marginals–, escenaris més positius i més negatius que s'inclouen en aquest informe que ens és de gran ajuda a tots plegats.

La presidenta del Parlament

Té la paraula el senyor Viver i Pi-Sunyer, perquè en quedí constància.

El president del Consell Assessor per a la Transició Nacional

Sí, molt breument. Gràcies per la valoració positiva de l'informe.

Bé. Pel que fa als dubtes, respecte a això de les tolerades, evidentment jo no interpreto les paraules del president, no sóc qui per fer-ho, però en l'informe alguna cosa se'n diu. Jo entenc que aquí quan es parla de tolerades es vol fer en contraposició a les tres vies en què cal que l'Estat adopti una actitud positiva, per dir-ho així: o bé les convoqui, o bé delegui la convocatòria, o bé l'autoritzi. En canvi, a l'altra via, la quarta, que és la consulta no referendària, que s'està debatent al Parlament de Catalunya, aquí l'Estat no cal que faci re d'això, cal simplement que no impugni la llei, ni impugni l'acte de convocatòria. I per això es diu «tolerada»; vol dir en el sentit de no tant que es negociï amb l'Estat com s'ha de fer la pregunta, etcètera; que l'Estat no impugni aquesta via, que la toleri. Jo entenc que en el nostre informe va per aquí, la cosa.

I la qüestió de l'agenda internacional, com s'internacionalitza el procés. Aquesta és una qüestió que analitzarem en profunditat en tres informes, que alguns d'ells ja hem començat a elaborar: un és el de la Unió Europea, l'altre és el que fa referència a la comunitat

internacional i el tercer és un informe, que també hem començat ja a elaborar, que és sobre la internacionalització d'aquest procés, com s'internacionalitza. I jo crec que alguns dels interrogants que plantejava, correctament, intentarem resoldre'ls amb aquest informe.

Gràcies.

La presidenta del Parlament

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari de Convergència i Unió, el senyor Oriol Pujol.

Oriol Pujol i Ferrusola

Gràcies, senyora presidenta. Bona tarda a tothom. Agraïts, des de Convergència i Unió, doctor Pi-Sunyer, per la seva compareixença, per l'explicació del document del Consell Assessor de la Transició Nacional –consulta sobre el futur polític a Catalunya.

Jo no sé si val la pena, en tot cas, abans que dir potser algunes obvietats..., perquè hi ha molta coincidència amb els cinc grups parlamentaris que formen part d'aquesta comissió. Però potser hi ha una obvietat d'entrada que encara, a hores d'ara, no s'ha mencionat. Fixi's, doctor Viver i Pi-Sunyer, que aquí som cinc grups, i en el Parlament n'hi ha set. O sigui que hem de ser prou conscients que a aquests cinc grups que són presents en aquesta comissió els uneix el reconeixement de la capacitat que té el poble de Catalunya d'exercir el dret a decidir –això és inequívoc, unànime. Però, certament, hi ha un conflicte molt evident al si del Parlament, que és que hi ha uns grups que el neguen, i no només el neguen, sinó que no formen ni tan sols part d'aquesta comissió.

I és una comissió que, fixi-s'hi..., i s'hi ha fet referència, i no és cap discrepància, diputat Arrufat, cap ni una. Però és una comissió d'estudi que el que pretén és precisament fer-ho bé –el que pretén és que ho puguem fer bé–, que aquells cinc grups parlamentaris que estem tots alineats en la mateixa determinació de poder exercir el dret a decidir ho puguem fer bé. Per tant, el «bé» no és un complement, el «bé» és l'essencial. A parer nostre, el «bé», en aquest sentit, és l'essencial. Sobretot perquè tenim una part de conflicte intern, no el neguem, és prou evident al seu informe amb les febleses i forteses; també ho és l'evidència del grup de l'escenari parlamentari que té aquest país. Hi han dos grups que, senzillament i rotundament –senzillament–, el neguen, i en neguen fins i tot l'estudi; és que no són ni aquí presents. No m'hi vull allargar més perquè per si sol ja és molt cridaner, però és que em sobta que no ens hi hàgem referit fins ara.

En tot cas, doctor Viver i Pi-Sunyer, vostè és la primera compareixença d'un pla de treball que es va aprovar en la darrera comissió, en la qual hi hauran diferents compareixences. Sàpiga, d'entrada, que el Grup de Convergència i Unió utilitzarà el seu informe com a pauta, com a mecanisme, perquè crec que és prou neutral, prou objectiu, prou..., gens esbiaixat, francament, per establir la pauta a partir de la qual anar interpel·lant la resta de compareixents.

En la redacció certament no hi hem contribuït, ho han fet vostès; si tenen o no en aquest sentit, doncs, el mateix parer, no?, el mateix parer, doncs, que vostès i els que ho han fet..., dues-centes pàgines, les cinc vies plantejades per l'Institut d'Estudis Autonòmics. Vostè ja hi va fer referència a la Comissió d'Afers Institucionals, però, en tot cas, serà bo conèixer l'opinió de tots aquests altres compareixents. És un document que, a més a més, planteja molt objectivament escenaris –escenaris amb avantatges i inconvenients– sobre procediments, ordres, què convindria empènyer primer, què convindria no empènyer primer, segons quin objectiu es persegueixi. En aquest sentit, per tant, doncs, repeiteixo que és una molt bona pauta ja no només per intentar fer-ho bé, sinó per saber en aquest sentit l'opinió que, amb relació a les diferents vies que té avui en dia aquest país damunt de la taula, els mereix als compareixents futurs que tindrà aquesta comissió d'estudi.

Hi ha un tret recurrent que s'ha produït en totes les intervencions prèvies a la nostra i que vostè poc o molt, doncs, també n'ha fet menció i se n'està fent menció molt aquests dies, darrerament, arran de les cartes del president Mas cap al president Rajoy, del president Rajoy cap al president Mas, que és: la legalitat i el diàleg, el diàleg i la legalitat. Bé. Nosaltres estem absolutament d'acord amb això. Pot imaginar-se que aquí és on encaixa precisament, ho creiem, el rigor amb què vostè planteja les diferents vies legals en el seu informe; lògicament amb diàleg i –ja s'ha dit abans– amb voluntat política. Això és absolutament determinant.

Hi ha una cosa, però, que deu formar part de la poca cultura democràtica d'aquest país. És a dir, la voluntat política s'associa automàticament al resultat de la consulta. I ningú ha parat prou atenció que aquí ens pot unir la voluntat política –a les cinc formacions polítiques ens uneix la voluntat política– de fer això possible, no ens uneix el resultat. I, sorprenentment, els membres que no hi són han, ja, predeterminat que la voluntat política s'associa a un resultat determinat. És precisament el que no passa a Anglaterra, o el que no passa realment al món amb més cultura democràtica. Val la pena, en aquest sentit, fer referència a això.

Vostè plantejava la legalitat al voltant de tres valors –ho planteja al document–: el valor intrínsec de l'Estat de dret, el valor que això esdevé un requeriment molt important de cara a la comunitat internacional i per anar guanyant la comunitat internacional, per estar homologat a la comunitat internacional; però, a més a més, és un element de justificació i de fortalesa interna. Però vostè –i no m'hi allargaré– ens retrata inclús amb relació a aquests tres valors diferents problemes; torna a ser, per tant, un document molt poc esbiaixat. Diu: «Problemes superables.» Però hi han problemes –hi han problemes–, i ens els retrata.

Un d'aquests problemes ja ha anat apareixent, que és com compaginem la legalitat i el diàleg amb el temps –la legalitat, diàleg i temps– i si eternitzar o la dilació... Jo crec que és prou encertada aquí una intervenció prèvia que s'ha fet a la nostra; és: «No fos cas que la dilació amagués la no-voluntat política.» Llavors, aquí hi ha una pregunta que potser fins ara no hi han entrat vostè ni el consell assessor amb prou deteniment: hi

ha algun mecanisme objectiu a través del qual puguem conjuntament i amb el màxim..., objectivar, per entendre'ns, el factor temps, la dilació o la no-dilació? Hi ha algun mecanisme més enllà d'iniciar el tràmit d'alguna de les cinc vies? Que probablement la seva resposta podria ser: «Miri, iniciï el tràmit.» El que passa, que iniciar el tràmit pot ser incompatible amb un cert marge de diàleg; legalitat i diàleg són premisses –diàleg i legalitat són premisses– que no volem defugir.

Dit això, vostè ha fet una afirmació i hi ha fet referència i se n'ha fet ressò la senyora Rovira. Diu: «No seguir la norma jurídica té cost polític, no seguir la norma legal té cost polític.» Jo ho he interpretat així. De fet, té cost polític per a tothom. Ho dic perquè tal com vostè ho ha plantejat he vist que vostè assenyalava Catalunya i probablement els cinc partits o les cinc formacions polítiques d'aquesta comissió. En tot cas, valdria la pena –i vostè com a membre que ha estat del Tribunal Constitucional– mencionar que quan algú força la legalitat el cost polític és per a qui força la legalitat. I crec que aquí vostè té més experiència que tots nosaltres junts. Però, en tot cas, és una doble interpretació. Té cost polític per a aquell que força la legalitat. Seria bo que això inclús unànimement ho poguéssim i ho sabéssim utilitzar.

El document..., i diferents intervencions... –i ho ha fet la diputada Camats–..., el com. Jo li diria el com, la forma, que torna a ser en el marc de la legalitat i el diàleg. Una cosa que agraeixo i certament trobo un punt no casual, probablement, senzillament de reflexió. Vostè deia: «Més d'una via, però menys de cinc.» Menys de cinc perquè si anem a cinc probablement caurem en la teranyina de la dilació. Això serà allò, la inacció per l'anàlisi. I vés-te entretenint amb cinc vies que vostès ja ens determinen; a més a més, algunes de les quals tenen uns terminis absolutament eternitzants. Però vostè ens diu més d'una; menys de cinc, però més d'una. Nosaltres això ho compartim.

Però també compartim l'observació que han fet diferents grups de la cambra que potser s'alteri l'ordre. Vostè deia: «Si ha de ser més d'una, una catalana i una estatal.» Per simplificar-ho, amb un llenguatge que vostè ja ens ha començat a plantejar que segurament té un punt de col·loquial, eh? I, en aquest sentit, des de Convergència i Unió compartim bastant l'anàlisi que han fet altres grups en dir: «Home, si hem de buscar garantia en el reconeixement i evitar la negació, potser és millor començar per una via estatal, per dura que pugui ser la resposta.» Si, a més a més, hem de treballar en les formes i en el com, sent molt cauts i molt astuts en el diàleg i la legalitat, una via catalana pot semblar imposició. Serà molt fàcil que algú et digui: «Ni tan sols reconeixen la legalitat que hi han..., el de l'article 92, el del 150.2», etcètera.

Per tant, en aquest sentit compartir bastant..., com a anàlisi d'estudi, no hi ha res predeterminat. Però és bo que en aquest sentit les reflexions no siguin del tot coincidents per part de diferents grups amb relació a l'ordre amb com això es pot anar establint, no?

Una altra cosa que mencionava eren els elements de consulta. I ja li he dit que potser vaig radiografiant co-

ses i no és estrictament una dinàmica de moltes –moltes– preguntes. Però elements de consulta. Vostè parlava de la pregunta, de la data, del cens, del quòrum –en parla l'informe–, la vinculació del resultat.

Miri, amb relació a la vinculació del resultat, la no-vinculació en el fons esdevé el termòmetre evident a partir del qual no hi ha voluntat política. I nosaltres creiem que la dinàmica de la tolerada –o tolerada en el fons, molt probablement, senyor Arrufat– el que incorpora és la no-vinculació del resultat.

Ara, quina força té –quina força té– fins i tot això fent-ho bé? Fent-ho bé pot tenir molta força. Però, probablement, el que incorpora és la feblesa d'aquells que probablement ho fan forçats per això que és el gran èxit jo crec d'aquestes cinc grans formacions polítiques que avui estan aquí presents. Fer-ho en el marc de la legalitat i el diàleg pot arribar a abocar-nos o abocar-los, al Govern de l'Estat, a haver-ho de fer senzillament de forma tolerada. Però això obliga a poder-ho fer bé, no?

Però, amb relació a la pregunta, vostè deia: «Claredat i neutralitat.» I l'informe posa diferents exemples, a més a més, de totes les preguntes, com s'han anat formulant en diferents parts del món amb relació a ser clars i neutrals, sigui una o siguin més, perquè també parla potser de més preguntes –vaig acabant, senyora presidenta. I claredat i neutralitat inclús amb relació a la conseqüència del vot. Però, deixi'm..., no el vull incomodar, eh?, però, en tot cas, si no vol no m'ho expliqui..., les intervencions que ara hi han amb relació a la posició que tindria Catalunya en el si de la Unió Europea, això ajuda a la claredat? Que, a hores d'ara, en plena comissió d'estudi, ens estiguem trobant amb gent que fa pocs mesos deia que sí, i ara diu que no, amb relació a si Catalunya formaria o no formaria part de la Unió Europea, forma part de la claredat? Ho dic perquè, clar, la claredat i la neutralitat és quelcom que haurem d'exigir a tothom, perquè és absolutament contradictori el que alguna gent està dient avui mateix amb el que havien dit fa mesos enrere; no sé si és més allò, la febrada postdiada, això. És a dir, això no ajuda a la claredat –no ajuda a la claredat–, com no ajuda el fet de cridar un seguit d'ambaixadors. Això sí que esbiaixa, no? No ho sé, com ho interpreta vostè? No és claredat, això. Això, en cap cas, és claredat.

Miri, el seu informe no és gens esbiaixat perquè fins i tot ens aboca a un cert cul-de-sac. Diu: «En el pitjor dels escenaris en el qual acabem abocats al conflicte, tenim cinc vies, el país té cinc vies per poder exercir tot això.» Però vostè amb un punt de cruesa, amb una anàlisi molt crua, algunes, moltes d'elles, no les contempla, diu: «Escolti, miri, aturar el procés? No.» I continua i diu: «Buscar la mediació, el suport internacional? No.» Díficil, diu, però diu que no. Continua i diu: «Una consulta legal? Es pot fer, però no forma part del binomi fer-ho bé; ens aboca a la poca credibilitat i probablement té massa desavantatges. Per tant, no.» «La declaració unilateral d'independència amb l'estructura actual del Parlament» –vostè diu– «no està prou sustentada, no està prou legitimada. Per tant, no.» Clar, és una anàlisi prou crua, la que ens fa vostè, doctor Viver i Pi-Sunyer, amb relació a: «Escoltin, no tenen més remei que preguntar-ho a través d'unes elec-

cions en forma de consulta al poble de Catalunya.» Ho dic per donar-li rigor a una gent que ha fet una anàlisi amb totes les forteses i totes les febleses que té el procés en què estem immersos.

I, per acabar –i no em vull allargar més–, s'ha produït un cert diàleg al voltant del que és el dret a decidir, no? Jo celebrot que la major part de grups d'una manera o altra hi serem tots –estic segur que hi serem tots els que formem part d'aquesta comissió–, amb relació al que avui presentava el president Rigol, aquest document del Pacte nacional pel dret a decidir, en el qual diu: «Bé. El dret el tenim, no ens el donen. Ara, articular-lo, emprar-lo, aquest dret, a través del diàleg vol dir emprar-lo legalment, però no renunciar al dret.» I diu: «I per què el tenim?» El tenim per un principi que vostè menciona en el seu document: el tenim per principi democràtic. En un país amb més o menys cultura política, però el tenim per un principi democràtic. Vostè deia: «No és justiciable.» Però és d'una altíssima feblesa política oposar-s'hi. I per això també li pregunto..., és a dir, encara que no sigui justiciable, com s'interpreta clarament oposar-s'hi. I forma part de fer-ho bé posar en evidència aquells que ni tan sols compareixen en aquesta comissió d'estudi o senzillament s'oposen al principi democràtic que té el poble de Catalunya.

La presidenta del Parlament

Ja pot respondre.

El president del Consell Assessor per a la Transició Nacional

Gràcies, presidenta. Bé. Hi han hagut moltes –en aquest cas, diverses– preguntes.

Pel que fa al tema de la dilació, com evitar les dilacions, com... Perquè evidentment en l'informe es diu que es poden utilitzar diverses..., i fins i tot s'aconsella en aquell moment, eh?, la utilització de diverses vies. Una de les coses que s'apunta és que possiblement no cal esgotar els temps, diríem, per passar a una altra fase. És a dir, el que es diu en l'informe és: la Generalitat pot demanar, per exemple, que convoqui l'Estat un referèndum per la via del 92; si la Generalitat comprova que passa un mes, passen dos mesos, passen quatre mesos i no s'ha contestat, entenc –entemem, en aquest informe– que la Generalitat està legitimada per interpretar aquest silenci com una negativa i poder encetar una altra fase, una altra proposta. Per tant, jo crec que això és una idea que jo crec que s'ha de tenir en compte, no?, que no cal esperar, en tot cas, la resposta explícita de l'Estat, perquè llavors sí que és eternitzar *sine die* aquest procés.

I, pel que fa a la reforma de la Constitució, jo crec que..., allò que deia abans, que és possiblement el que d'entrada dius: «Bé, aquí realment se'ns pot parar molt tot aquest procés.» Jo crec que si s'analitzen els processos de presa en consideració o que és el Govern de l'Estat el que ho ha d'enviar i, per tant, ho ha d'acceptar... Això entenc que és amb un temps relativament reduït. Si no hi ha aquestes respostes, la Generalitat pot

entendre que aquesta és una via que ja... Per tant, jo aquestes dilacions veig que es podrien salvar des d'aquest punt de vista, no?

El tema d'una o cinc alternatives, més d'una i cinc alternatives. Bé. Realment això és el que es diu en l'informe. Això de més d'una –jo vull insistir-hi– era sobretot per esgotar davant de la comunitat internacional..., demostrar-ho. Bé. Tot i això, jo estic convençut que això és un tema polític, i potser les circumstàncies actuals aconsellen una altra sortida. Però a mi em fa l'efecte que en aquell moment, com a mínim, era prou enraonat per part de l'informe dir: «Miri, de cara a la comunitat internacional possiblement és millor utilitzar diverses vies.»

Primer la catalana, després l'estatal. Jo he sigut molt prudent a l'hora d'exposar-ho i suposo que perquè el meu subconscient també m'ha traït, no? També és prudent l'informe aquí quan diu primer la catalana, després... Insisteixo que això és més un problema de principis, tal com ho exposem nosaltres, que la pràctica política... Jo crec que hi han elements que poden justificar aquesta alteració, que, per altra banda, no és tampoc, diríem, massa rellevant.

És possible que les vies més fàcils, les que plantegin menys problemes de constitucionalitat, siguin les estatals. Amb les nostres podem tenir el problema, en l'àmbit de les mateixes competències, que tant el referèndum com la no referendària... Podem tenir un problema per aquesta via, que, hi insisteixo, no és insuperable jurídicament; admet perfectament una interpretació jurídica més àmplia –perfectament.

El tema de les tolerades. I vostè apuntava: «També és possible que les tolerades tinguin menys capacitat de vinculació que les que estan aprovades per l'Estat.» Des del punt de vista polític, pot ser així; des del punt de vista jurídic, jo entenc que la diferència no és tan gran. Perquè a mi em fa l'efecte que a totes les consultes, tant si les convoca l'Estat com si és de les que convoca la Generalitat i l'Estat no impugna, el grau de vinculatorietat és el mateix; vinculatorietat, en sentit estricte, només és la reforma de la Constitució, reforma dels estatuts, des del punt de vista jurídic. Les altres és la vinculatorietat que diu el Tribunal Suprem canadenc, que està molt ben feta aquesta resolució, diu: «Sí que té efecte, sí que vincula, políticament per descomptat, però..., i jurídicament també, obliga a asseure's a negociar de bona fe, totes les parts.» Ara bé, no arriba a donar el pas de dir: «I si no arriben a un acord, s'ha de canviar forçosament la Constitució.» Això, aquí es queda, no fa aquest pas. Per què? Perquè jurídicament aquí s'acaba el dret, i llavors entra la política en vena. I jo entenc que aquí no hi ha una contradicció entre legalitat i legitimitat política; no hi és, perquè la legalitat tu pots arribar fins a on arriba i arriba un moment que dius: «Miri, aquí el dret ja no parla, aquí comença a parlar la política.» El que hem d'intentar és que això sigui en el moment... El que hem d'intentar és que això no es produeixi; si es produeix, que sigui en un moment al final de tot del procés perquè no hi ha altre remei, però conscients que aquest moment es pot donar.

Però tornem al tema de la vinculatorietat. Jo entenc que les tolerades políticament és possible que ofereixin menys garanties des d'aquest punt de vista de vinculatorietat, que l'Estat digui: «Bé, això ho va fer vostè, jo aquí no em vaig implicar i, per tant, no li ho reconec.» Però des del punt de vista jurídic tenen bastant la mateixa..., entenc, eh?, des del punt de vista estrictament jurídic.

Pel que fa a això de la Unió Europea, evidentment aquestes són unes declaracions que s'han fet ara recentment. Per mi, a mi el que em guia és que... Unes declaracions que va fer el president Barroso, que va dir: «Miri, això no està decidit i si algun estat vol que li contestem, que ens ho preguntí, que ja li farem l'estudi a fons.» En conseqüència, si això ells no ho han estudiat, totes les declaracions que es fan fins ara són declaracions..., no diré improvisades, segur que les han rumiat, però són declaracions que no responen a l'estudi que ha de fer la mateixa Comissió. Per tant, estem encara en una fase molt inicial –molt inicial.

Pel que fa a això de cridar els ambaixadors i què n'opino, no contestaré si no tinc un advocat. (*L'oradorriu.*) No, és clar, evidentment aquí hi ha un problema polític.

I el tema del dret a decidir. És evident que hi han diverses concrecions –això ja ho he dit abans–, i a més totes són legítimes. Perquè en això no hi ha una definició, diguem-ne, jurídica de què és el dret a decidir, no? Cada partit, cada grup, té una posició o una altra. La de l'informe aquest coincideix molt amb la que vostè ha explicat; no és només –i ho he dit abans– un dret a poder fer la consulta, sinó que s'implementin aquests resultats en el sentit jurídic que el Govern s'ha d'asseure en una taula a negociar de bona fe per tal d'implementar-los i sempre amb la reserva aquesta que s'acaba fent de dir: «I si les vies jurídiques no ens donen aquesta resposta estem legitimats políticament per intentar una altra forma.»

Moltes gràcies.

La presidenta del Parlament

Bé. Hi ha una petició d'un segon torn. Sí que demano que, si és possible, no esgotin el temps i que puguin ser, doncs, puntualitzacions o aclariments de totes les intervencions. Gràcies.

Senyora Rovira, vostè la primera, cinc minuts.

Marta Rovira i Vergés

Gràcies, presidenta. D'acord, intentaré fer només un parell o tres de preguntes.

Primer de tot, insistir una mica en el debat que ha sorgit aquí. Hem coincidit en moltes coses, però sí que hem tingut un primer debat que està bé que l'identifiquem i intentem decidir-nos entre tots, que era una mica... Hi han cinc vies legals; estem d'acord que hi poden haver –com puntualitzava el senyor Quim Arrufat– aquestes cinc vies legals. Hi poden ser si hi ha voluntat política. És important l'ordre, almenys l'ordre que promovem des del nostre país. I aquí defensàvem...

Primer, enteníem que havíem d'intentar aquelles vies que ens permetien fer un referèndum polític, que tenien més rang polític. Si fóssim un país normal voldríem fer un referèndum, no voldríem fer una consulta. Primer voldríem anar a preguntar allò que, evidentment, seria normal en una democràcia i que tindria més vinculació i més compromís polític, i, després, si no aconseguim exercir aquest referèndum, doncs, ens quedaria la consulta amb regulació pròpia.

Això entenem que no seria rellevant en l'ordre aquest que havíem imaginat si comencéssim per la via pròpia o per la 4/2010, o a través de la Llei de consultes si després d'impedides o obstaculitzades les vies catalanes no anéssim a iniciar la via espanyola. Perquè, és clar, en tot cas la pregunta és: amb l'imaginari que ens presentava vostè de dir primer utilitzem la Llei de consultes o la 4/2010 i després..., si en aquest cas, en aquest supòsit no poguéssim exercir la via catalana, què s'imagina? S'imagina després demanar el referèndum, sol·licitar el 92 o el 150.2? Aquesta era una pregunta.

Segona pregunta –i vaig acabant–, el senyor Lucena..., bé, no ho sé, tenim un debat etern. Algun dia crec que el resoldrem i serà en benefici de la democràcia. Però, en tot cas, sempre trobem renyits el principi democràtic i el de legalitat. Nosaltres entenem que les lleis estan o han d'estar al servei dels ciutadans, i quan hi ha una voluntat majoritària en un poble com el poble de Catalunya les lleis s'han de posar també –i la democràcia– al seu servei.

I amb això aclariré la menció que m'ha fet el senyor Pujol, que em sembla que no ens hem entès. El senyor Viver i Pi-Sunyer ha dit: «El cost polític de no seguir les normes, les vies legals, té unes conseqüències.» Jo he dit: «El cost polític de no interpretar aquelles vies legals de forma àmplia, sinó interpretar-les sempre des d'una forma restrictiva de drets també té uns costos i unes conseqüències i les té per a tots.» Jo crec que per a Catalunya, per al nostre poble, en positiu, perquè si al que ens porta aquest procés és a forçar la sobirania popular, a forçar la voluntat popular o la voluntat majoritària del poble de Catalunya, si ens la força, si ens l'encotilla en la rigidesa de les lleis, evidentment això té unes conseqüències. I quines són aquelles conseqüències? I aquí va la pregunta per al senyor Viver i Pi-Sunyer. Nosaltres entenem que, en cas que aquestes vies legals no siguin possibles, com assenyalava el senyor Arrufat, perquè hi ha una manca de voluntat política perquè els ciutadans de Catalunya puguem exercir la democràcia, si això no és possible, aquí sorgeix la doctrina dels greuges per les deficiències democràtiques o sorgeix la via de la legitimitat democràtica per la causa justa. És a dir, que al final els ciutadans de Catalunya acabaran exercint aquest dret a decidir per la via que sigui, si arribem a un punt de no-retorn en què se'ns impedeix canalitzar aquesta voluntat majoritària que demana poder votar.

I això és el que diu algun dictamen de la cort internacional, concretament el dictamen de 22 de juliol del 2010, quan diu que els pobles, o ni tan sols els pobles amb consciència nacional, aquelles comunitats polítiques que tenen una tensió amb l'estat al qual perta-

nyen, que no hi ha manera de resoldre, que és una tensió política, al final si resolten aquella tensió per vies democràtiques, ni que siguin pròpies, com es va fer en el cas suposat de la sentència del 22 de juliol del 2010, doncs, evidentment els haurem de reconèixer aquesta legitimitat democràtica. Entenem des d'Esquerra Republicana –i això és una pregunta que, en tot cas, li traslladem– que el poble de Catalunya sempre tindrà en última instància, una vegada impedides totes les vies legals que podien haver-hi, la legitimitat democràtica per decidir el seu futur polític com a poble, fins i tot a través d'una declaració del Parlament de Catalunya, perquè entenem que seria la institució democràtica que més representaria el poble en una situació extrema com aquesta.

La presidenta del Parlament

Senyor Viver i Pi-Sunyer...

El president del Consell Assessor per a la Transició Nacional

Ja molt breu. Respecte a la primera qüestió, aquí el tema és complicat, això del rang polític entre les consultes en les quals intervé l'Estat i la consulta nostra. Hi insisteixo, des del punt de vista jurídic, per mi són pràcticament iguals, els efectes vinculants són els mateixos. Políticament això es pot discutir, no? I, per tant, per això jo em mostrava tan caut.

La pregunta de si m'imagino que després d'intentar la Via Catalana, llavors podem anar... Sí, m'ho imagino –m'ho imagino– en l'escenari següent. L'Estat et diu: «Miri, vostè no ho pot fer per les vies catalanes perquè no és competent, o perquè el seu Estatut li diu que ha de ser dintre de l'àmbit de les competències; jo li ho interpreto restrictivament, només les del llistat de competències.» Llavors, la Generalitat diu: «Bé. Si vostè considera que no sóc competent, doncs, faci-ho vostè.» Per tant, diu: «Apliqui'm el 92.» És a dir, sí que hi ha una lògica aquí, eh? Sí que es pot...

I, pel que fa a les vies legals, evidentment, jo estic d'acord amb aquest plantejament. És una mica el que està en el mateix informe. Si ens tanquen totes les vies legals, sempre queda la possibilitat de, en virtut del principi democràtic, buscar alguna d'aquestes vies alternatives. Quines són? Les que jo deia. No són les òptimes, etcètera, però en aquest informe diu: «Unes eleccions plebiscitàries i que el Parlament adopti les resolucions pertinents, d'acord amb el resultat d'aquestes eleccions.»

I això és el que va dir el Tribunal Internacional de Justícia. Va dir: «Si no hi ha cap via, una declaració unilateral d'independència d'un parlament no és...» No diu que «li haurem de reconèixer la legitimitat», diu que no és un il·lícit internacional, cosa que vol dir que tots els estats estan autoritzats a reconèixer-lo, si volen reconèixer aquest estat, perquè no és il·lícit, perquè no tenia altres vies, no? I això és el que diu aquesta resolució, que no és il·lícit.

I això què vol dir, que no és il·lícit? Vol dir que l'Estat no pot al·legar el principi d'integritat territorial, per

exemple. No pot dir: «No, escolti, hi ha el principi d'integritat territorial reconegut internacionalment.» I aquí aquesta sentència –per això és tan important– diu: «Aquest principi» –que fins ara l'utilitzava realment com a primer argument–, «a partir d'aquest moment» –diu–, «miri, ja no és un argument tan important, perquè, si no hi ha hagut més possibilitat de manifestar-se, aquí jo dic que no és un il·lícit reconèixer-lo.» És un pas molt important.

La presidenta del Parlament

El senyor Ferran Pedret, en nom del Grup Socialista.

Ferran Pedret i Santos

Gràcies, presidenta. I gràcies, senyor Viver i Pi-Sunyer, per les explicacions que ha donat al llarg de la sessió d'avui.

Com el temps és limitat, començo, diguem-ne, fent una consideració respecte a la intervenció del senyor Oriol Pujol, que –no sé si per la força del costum que tenen habitualment els grups parlamentaris que donen suport al Govern quan algú compareix en el lloc que físicament ocupa vostè–, doncs, ha fet una defensa aferrissada de la seva intervenció i de l'informe que ha fet. Nosaltres, en tot cas, com a Grup Socialista, procurarem no prendre'ns la defensa numantina que ha fet el senyor Pujol d'aquest informe com una confirmació del biaix que ens semblava intuir-hi.

En segon lloc, dir-li també que ens sembla que no hauria de causar sorpresa o alarma que nosaltres tinguem alguns matisos i consideracions –en alguns casos de major importància i en altres de menor importància– respecte a les consideracions que fan en aquest informe. Entre altres coses perquè vostè ja va comparèixer aquí –crec que no en aquesta mateixa sala, però va comparèixer aquí– com a president de l'Institut d'Estudis Autònoms a presentar un informe que queda íntegrament recollit, pel que fa a les consideracions jurídiques de les cinc vies de les quals hem estat parlant, per aquest informe que presenta avui com a president del Consell Assessor per a la Transició Nacional. Per cert, un dia acabarem fent-nos un embolic amb tants organismes, comissions, pactes, etcètera, eh?

Ja li vam dir aleshores que nosaltres consideràvem que hi havia aspectes jurídicament discutibles, com suposo que passa amb gairebé tots els informes que es puguin emetre, però que recriminàvem en aquell moment –com era jo mateix qui feia la intervenció ho recordo perfectament– els *obiter dicta*, aquelles consideracions dites de pas que em semblaven, en alguns casos, molt discutibles. I aquí n'hem exposat algunes; algunes de caràcter històric, altres que potser tenen a veure més amb el tarannà dels redactors, que és posar-se sempre en la pitjor de les situacions possibles. Que no és que no estigui bé preveure escenaris, però en alguns casos hi ha una certa tendència a posar-se sempre en el pitjor dels escenaris i a considerar que la voluntat de l'Estat espanyol en el seu conjunt és pràcticament inamovible i perenne i que serà sempre igual a la que expressa ara una determinada majoria política que deté les funcions

de governar l'Estat espanyol, cosa que a nosaltres ens sembla que no té per què ser així, que les voluntats polítiques són mutables, que les majories ho són encara més —a fe li ho diem, des del Grup Socialista—, i, per tant, que les situacions poden ser bastant diferents en un termini raonable de temps.

Després, respecte a la qüestió que hem estat discutint de la Unió Europea i la pertinença o sortida o no d'un territori que se secessiona d'un estat membre de la Unió Europea..., mirin, hem sentit i sentirem opinions de tot tipus, per membres de la Comissió. El que passa és que la Comissió formalment sí que ha respost alguna cosa, amb relació a una consulta que li va fer una eurodiputada gallesa i amb relació també a una consulta que li va fer una eurodiputada italiana respecte a les possibilitats d'ampliació interna de la Unió Europea. Jo no m'estendré en això, perquè el temps és limitat, com deia, però segur que vostè és coneixedor de les dues respostes que va donar en aquell cas la Comissió. I remeto els altres membres d'aquesta comissió que ho busquin, perquè és certament interessant.

Després, amb relació a la qüestió de la contraposició entre el principi democràtic i el de legalitat, certament és un debat en el qual podríem estar-nos moltíssim temps i que ha ocupat acadèmics, polítics i altres, a més amb alts graus, diguem-ne, de confrontació dialèctica. Esperem que no acabem com el que ha passat avui a Rússia, en què sembla que hi ha la notícia que un ciutadà n'ha disparat un altre després de discutir sobre les doctrines d'Immanuel Kant, eh? Per tant, esperem que siguem capaços de mantenir aquest debat dins dels termes que li corresponen.

Però jo sí que voldria fer, i el Grup Socialista la voldria fer, una prevenció respecte a la democràcia de la força de la voluntat, eh?, al voluntarisme i, en general, al *wishful thinking*, diguem-ne. És a dir, no podem pensar que les coses seran perquè han de ser i perquè nosaltres les volem així. En molts casos, la forma és el fons, i en democràcia la forma és una garantia que és absolutament necessària. Això no vol dir que la forma que té ara la nostra Constitució sigui també immutable i siguin les taules de la llei, etcètera. Es poden reformar les constitucions, es poden reformar les lleis orgàniques i les lleis ordinàries, i es pot trobar l'encaix. A part que nosaltres coincidim amb vostè i amb altres grups d'aquesta cambra en el fet que amb la legalitat ordinària i les lleis orgàniques que tenim ara i amb la Constitució que tenim ja hi podríem trobar encaix. Però aquesta prevenció la volíem fer.

I, per últim, intentar acabar breument amb allò en què crec que podem convenir, que és una de les coses que no s'acostuma a fer en política, però que seria bo que es fes més. Crec que tots els grups que estem en aquesta comissió podem convenir que Catalunya viu una situació política que requereix que hi hagi una solució política en clau democràtica, basada en el principi democràtic. I, per tant, és absolutament necessari que aquest procés de negociació que sembla que s'ha iniciat, encara que sigui amb un gènere epistolar més aviat vingut a menys, doncs, continuï i doni el seu fruit, de manera que s'ofereixi als ciutadans i a les ciutadanes de Catalunya la possibilitat d'expressar

políticament, democràticament la seva voluntat respecte a les qüestions relatives a l'encaix Catalunya-Espanya o al desencaix, si és el cas.

He de dir, en aquest sentit, que a nosaltres ens sembla que aquest gènere, diguem-ne, del dret a decidir —no cal tornar a fer el debat sobre l'existència o no o si és una subespècie del dret a l'autodeterminació o del dret a la secessió, ja tindrem ocasió de fer-ho, però— es pot expressar de maneres diverses, eh? I, en aquest sentit, nosaltres voldríem assenyalar també que a nosaltres ens sembla, als socialistes i a les socialistes de Catalunya, que quedaria perfectament exercit, aquest dret a decidir, si els ciutadans i les ciutadanes de Catalunya s'expressessin en un referèndum sobre la reforma de la Constitució espanyola, per exemple, en un sentit federal. Inclús hi ha estats federals que preveuen que aquesta ratificació de la Constitució no només hagi de ser validada pel conjunt, sinó també per cadascuna de les parts. Per tant, ens sembla que hi ha aquest punt possible de trobada, que és el respecte al principi democràtic i la consideració que tenim una situació política que cal resoldre políticament.

I, després, ja hi haurà les disquisicions jurídiques sobre com l'hem solucionada. Amb el pas del temps, els acadèmics discutiran molt sobre què és això que hem fet. Però trobem una solució política en clau democràtica i siguem capaços de mantenir el debat i el procés dins d'uns termes que siguin raonables.

La presidenta del Parlament

Senyor Pi-Sunyer, sí...

El president del Consell Assessor per a la Transició Nacional

Gràcies. Jo m'apunto tot el que s'ha dit. Jo coincideixo plenament amb el que s'ha dit, vull dir que no tinc res a afegir.

Gràcies.

La presidenta del Parlament

Senyora Camats...

Dolors Camats i Luis

Gràcies, presidenta. Sí que intentaré ara acotar una mica més no les consideracions, sinó com a mínim formular-les en clau de qüestió.

La primera... —hi ha fet referència també el Grup d'Esquerra—, i no per entrar ara en una disquisició de si primer hem d'entrar per la via catalana o espanyola, perquè em sembla que hi ha fet referència. Però, en tot cas, sí, dos elements. Un, que, al nostre entendre, poder emplaçar d'entrada l'Estat per una via que l'obliga a posicionar-se i, per tant, a donar resposta de si cedeix la competència o si cedeix la possibilitat d'elaborar el referèndum dóna cos al diàleg, és a dir, dóna forma i obliga a posar i acotar aquest diàleg, a donar-li forma i fórmula. I, per tant, és una manera d'evidenciar que aquest diàleg es produeix, iniciar, en aquest sentit.

Perquè, de l'altra banda, iniciar per un procés estrictament català podria..., entenc que no hauríem, no?, però es podria donar l'escenari que es fes d'esquenes, fins i tot, a la realitat pròpia, legal o social del que som. I l'altre és que evidència, en tot cas, la importància, sigui per la via que sigui, que aquesta comissió sigui i comenci a plantejar-s'ho seriosament. És a dir que, vistos els efectes d'una i altra via, vistes les possibilitats d'una i altra via i vistes les consideracions d'una i altra via –d'aquestes quatre més una, per dir-ho d'alguna manera–, doncs, quina és aquella que, hi insisteixo, fa més consens polític i sobretot té més viabilitat jurídica. Per tant, ens evidència la necessitat que com a mínim aquests cinc grups –i nosaltres no deixarem de pensar que també concerneix la resta de grups de la cambra i que si no hi són és perquè no volen– ho concretarem.

La segona pregunta ve a to d'una reflexió que feia el senyor Pujol quan parlava del diàleg i de la necessitat o no de concretar les vies i de dir –m'ha semblat que ho formulava en aquest sentit– si era compatible l'aposta pel diàleg amb el fet que des de Catalunya anéssim concretant o acotant una via. Jo crec que la manera d'acotar el diàleg és, precisament, que anem emplaçant amb propostes concretes. Per tant, la resposta és sí, el diàleg amb l'Estat és del tot compatible amb el fet que des de Catalunya aquest diàleg l'acompanyem de propostes concretes i, per tant, d'escollir una via. I m'agradaria que en això...

És a dir, jo no entenc, nosaltres no entenem que hagin de ser camins paral·lels, el diàleg per una banda i anar acotant les propostes concretes, jurídiques i legals, que es facin des d'aquesta comissió, des del Parlament o des de Catalunya. Més tenint en compte que un dels principis en què tots ens hem posat d'acord que ha d'acompanyar aquest procés, a banda del diàleg i la legalitat o la centralitat del Parlament, és la transparència. I, per tant, aquest diàleg hauria de ser també amb una forma coneguda i reconeguda i, si pot ser, acordada per tothom.

I la tercera de les preguntes és amb relació al resultat de la consulta, sigui quin sigui el format. Perquè ja hem quedat, no? –i em sembla que l'informe ho deixa clar–, que, encara que no hi hagi uns efectes jurídics vinculants en cap dels casos, com a mínim preestablerts, és evident que hi ha unes conseqüències polítiques i que fins i tot hi ha les conseqüències que deia jurídiques, en el sentit que obliga com a mínim a seure i parlar-ne.

Des del nostre grup ara fèiem la referència que probablement, en el cas de l'acord del Canadà, perquè parlexem de la situació de bona fe, de la intenció de bona fe..., i, per tant, els és inimaginable que davant d'una situació així no hi hagi una reacció per part de l'Estat. No sé si aquí podem partir de la mateixa situació. Però, en tot cas, partint d'aquesta mateixa concepció –que obligaria políticament que hi hagués l'inici d'un seure i negociar–, sí que en aquest supòsit crec que és més necessari que s'expliqui exactament què suposa aquest seure i negociar, és a dir, quins nous escenaris s'obren. Perquè sovint..., no dic pas des de l'informe –perquè això sí que ho apunta, però no ho concreta–, però sí que a vegades des de posicionaments de defen-

sar la consulta com a punt final d'un procés, quan clarament sembla que és el punt d'inici, precisament, d'un debat que va més enllà, d'un diàleg que s'ha d'obrir de nou.

La presidenta del Parlament

Senyor Viver i Pi-Sunyer?

El president del Consell Assessor per a la Transició Nacional

També, ja, molt breument... És un bon argument –no hi havia caigut–, la idea aquesta que les «vies estatals» –que en diem, entre cometes– propicien més el diàleg. És evident que això és així. És un argument més, diríem, a favor d'això, d'aquestes vies.

El diàleg amb propostes concretes és una fórmula de centrar el diàleg. Jo fent ara un *excursus*... El que passa és que per mi el primer punt seria dir-li a l'Estat: «Escolti, a vostè quina via és la que li va bé?» La que vulgui l'Estat. És que la idea és aquesta: la que vulgui l'Estat, de les cinc o de les quatre, perquè la reforma... La que vulgui. Si nosaltres el que volem és que ens deixin votar! I ens és igual la fórmula. En tot això estem fent equilibris perquè ens posen traves. Llavors, la que vulguin. I, per tant, aquest seria l'inici. Si ens diuen que no, llavors comencem tota la resta, no? Però la idea seria aquesta. I, llavors, com que en principi no ens n'oferiran cap, el diàleg a través de propostes va centrant el debat, això és així.

I el tema de la negociació... És clar, en l'informe es diuen coses sobre la negociació, però, és clar... Es diu fins i tot que a l'hora de negociar –que jo crec que aquesta és una idea interessant– es podrien acordar amb l'Estat unes mesures que no requerissin una reforma de la Constitució, seguint els processos establerts, sinó que l'Estat arribés a la conclusió que això és com una espècie de procés constituent nou i que establís unes vies. Evidentment, no hem avançat més perquè el tema és complicat, però hi han àmbits en els quals es pot començar.

És evident que un cop s'ha votat es passa a una altra fase. No és el final del procés, es passa a una altra fase. El que passa és que ja és una fase molt diferent, eh?, una fase en què Catalunya ja està asseguda en una taula, no diré en peu d'igualtat, però pràcticament en peu d'igualtat amb l'Estat, en la qual es pot exigir això, negociar amb bona fe, i en què si no t'implementen els resultats, miri, aquí hi ha un problema jurídic, també, a banda del polític.

Gràcies.

La presidenta del Parlament

Senyor Arrufat...?

Quim Arrufat Ibáñez

No, no hi ha més preguntes per al ponent. Entenc que aquesta segona ronda està sent sobretot un posicionament i missatges d'unes formacions a les altres, que no

sé si és el moment de fer-ho. En tot cas, de preguntes no n'hi han més.

La presidenta del Parlament

Senyor Pujol...?

Oriol Pujol i Ferrusola

No és que hi hagin preguntes, però només alguna consideració de forma molt –molt, molt– ràpida.

Vull dir, quan es plantegen escenaris –i vostès en el document ens en plantegen molts– el que nosaltres intentem fer, només des de la interpretació jurídica, però també política que fem dels escenaris que vostès ens dibuixen, encara que siguin els pitjors dels escenaris... És que nosaltres mateixos jo crec que ens compliquem la vida, volgudament, per fer-ho bé, que és aquests escenaris, a més a més, amb legalitat sempre i diàleg.

Ho dic perquè podria haver-hi una opció, que és la de tirar pel dret. Ni diàleg ni moltes altres coses. Creiem que això és incompatible absolutament amb el fet de fer-ho bé. Només per dibuixar fins a quin punt nosaltres interpretem els escenaris.

Una qüestió molt..., pot semblar menor, però crec que no és ben bé menor. Perquè no sé si li ho he preguntat o no, perquè al final m'he anat enrotllant massa potser, disculpi'm, eh? Però, com interpreta vostè la carta del senyor Rajoy? Perquè, clar, ho té fàcil –ho té fàcil–, perquè com que el document diu que és *prolijo* i que ja ens respondrà més endavant... Ho té bastant fàcil, dir: «Miri, ja respondrà; per tant, no haig d'interpretar re.» Però, bé, si ho vol fer, en tot cas, seria bo fer-ho. Però és bastant sorprenent, jo crec, com adjectiva i com a hores d'ara, senzillament, realment hi ha molt poc pronunciament amb relació a un exercici molt honest, molt sincer de les febleses, les forteses i el marc de la legalitat que té aquest país i la població d'aquest país per empènyer el projecte del dret a decidir, no?

Gràcies.

La presidenta del Parlament

Senyor Viver i Pi-Sunyer...?

El president del Consell Assessor per a la Transició Nacional

És difícil interpretar la carta del president del Govern espanyol; és més difícil que interpretar alguns textos jurídics enrevessats. Jo crec que –ja s'ha comentat en altres fonts–, evidentment, fuig d'estudi, no dona resposta al que se li preguntava. Però és prou hàbil per deixar les qüestions prou obertes perquè nosaltres des d'aquí no puguem dir que ha tancat, per exemple, la via del diàleg, la via de la negociació, perquè això no s'explicita.

I, per tant, de cara a això que jo deia abans de si és un element que ens permet dir: «Miri, nosaltres podem crear etapes perquè l'Estat ja ens ha dit que no», aquesta carta entenc que s'ha de valorar políticament, però des del meu punt de vista no ens permet fer aquest pas.

La presidenta del Parlament

Doncs, si no hi han més intervencions, donem per acabada aquesta sessió de la Comissió del Dret a Decidir. Torno a agrair al senyor Viver i Pi-Sunyer la seva compareixença aquí i la seva intervenció. I també dir-li que segurament amb altres informes que puguin interessar a aquesta comissió li demanarem, de nou, que torni aquí a exposar-los.

I, després, dir als membres de la comissió que rebran una carta meva en la qual se'ls demanaran noms de persones o entitats que puguin venir. I probablement miraré que el dia 3..., o sigui, abans del dia 3 sí que l'haurien de tenir, perquè el dia 3 podríem fer una sessió de la comissió per aprovar les següents compareixences, amb el benentès que ja tenim una compareixença confirmada, que és la del senyor Miquel Roca, per al dia 15. Per tant, haurem d'anar modulant les compareixences perquè a alguns altres no els anava bé. I, per tant, ho hem d'anar mirant.

El dia 15, compareixença del senyor Miquel Roca; el dia 3, reunió de la... (*Veus de fons.*) Sí... (*Veus de fons.*) Perdó... El dia 1, segurament, reunió de la comissió per aprovar les compareixences que vostès m'han d'enviar de cara a començar a plantejar altres compareixences. D'acord? (*Pausa.*)

Molt bé, doncs, s'aixeca la sessió, i moltes gràcies.

La sessió s'aixeca a tres quarts de vuit del vespre i catorze minuts.